

Tule
Meiega!

Enn Eesmaa ja Jüri Ratase üle-Eestilised ringsõidud

„Rahva nimel, maal ja linnas“

27. juunil kell 18.00 Elva Kultuurikeskuses (Kesk 30)

Hind 0,78 €

KESKKNÄDAL

ISSN 1406-9083

Ilmub aastast 1999

Nr 22 (1053) 7. juuni 2017

RAHVA POLIITIKALEHT

Keskerakonna linnapeakandidaat Triin Varek: Usun Rakvere paremasse tulevikku

Loomulikult torkab esimesena silma nimi. Triin Varek on tõepoolest Toomas Vareki, endise Riigikogu esimehe, siseministri, Rakvere linna juhi ja keskerakondlase tütar. Aga praegu hakkab Triin ise kohalikel valimistel Keskerakonna ridades kandideerima... Rakvere linnapeaks, kes lubab elu linna keskvaljakule tagasi tuua.

Kandideerid Rakveres Keskerakonna esinumbrina. Sul ei ole poliitilist tausta. Kes sa oled ja millega tegeled?

Olen virulane olnud ikka pikki aastaid, lõpetanud 1995. aastal Rakvere Gümnaasiumi. Rakvere on minu sünnilinn ja kodulinn. Pärast Tallinnas Concordia Ülikooli lõpetamist elas mõned aastad Võsul, kuid naasime siis kogu perega Rakverre. Tegelen ettevõtlusega – toome Eestisse meditsiinivahendeid ja -instrumente. Olen firma Wimberg tegevjuht ja juhatuse liige. Olen töötanud ka Justiitsministeeriumis, reklaami- ja kommunikatsioonifirmas ning Lääne-Viru Arenduskeskuses. Lisaks kõrgharidusele rahvusvahelises ärijuhtimises on mul sotsiaaltöö-alane magistrakraad Tallinna Ülikoolist; lõpetasin 2014. aastal.

Nii et pigem on mul tõesti ettevõtlustaust, kuid poliitikaga olen tänu isa toimetamistele ikka kursis olnud. Lisaks sellele olen ka muidugi ema, peres kasvavad 15-aastane poeg ja 12-aastane tütar. Elukaaslasega elan koos viimased 20 aastat.

Nii et rakverlased teavad sind?

Olen hästi sotsiaalne ja armastan käia kontsertidel, teatris, kinos. Ilmselt on mind sellistel üritustel rohkem märganud. Olin Rakvere lasteaias „Triin“ hoolekogu liige kahel korral, kui lapsed veel lasteaias käisid. Samuti pidasime koos kolme vahva naisega üle kümne aasta „Mesimummu“ mängutuba.

Minu praegune igapäevatöö hõlmab suhtlemist ettevõtte partneritega Saksamaal ja haiglatega Eestis. Vabal ajal meeldib aega veeta oma perega ja sõpradega. Mulle meeldivad inimesed ja meeldib suhelda. Lapsepõlvest sain korvpallipisiku – vend mängis palli ja käisime ikka talle kaasa elamas. Nüüdki puudun harva saalist, kui Rakvere „Tarvas“ on pallilahingus.

Miks otsustasid kandideerida Keskerakonna nimekirjas?

Kui naljaga öelda, siis peretraditsiooni pärast. Keskerakond tegi ettepaneku, mis oli algul jah üllatav, sest ma ei ole varasemalt väljendanud mingeid poliitilisi ambitsioone. Keskerakonna suund keskklassi toetamises sobib minu vaadetega. Samuti näen, et erakond on muutunud ning muutumas, ja ma usun selle erakonna positiivsesse tulevikku. Usun Rakvere paremasse tulevikku ja loodan, et saan selleks ka midagi edaspidi ära teha. Kandideerin, sest soovin linna arengus kaasa rääkida, ja kord on juba nii loodud, et selleks tuleb poliitikasse astuda.

Sinu isa Toomas Varek on endine keskerakondlane, kes on praegu Reformierakonna ridades Rakvere linnavolikogu esimees.

Toomas on minu isa ja ka minu töödaja praegu. Juhin ta firmat ja olen läbi aastate seda teinud, kui tema tegeleb riigi- või linnaasjadega. Muidugi arutasin seda sammu isaga, ja tema ütles, et toetab mind. Mul ei ole oma nime tõttu elus küll midagi kergemini või lihtsamalt läinud, selles olen kindel. Nimesse võivad inimesed suhtuda positiivselt, aga võivad suhtuda ka negatiivselt. Ma ei ole näiteks sellepärast saanud tööd, mis vastas minu ootustele, et mu isa on Toomas Varek. Nii öeldigi. Ma olen oma isa üle väga uhke ja kannan aega tema nime. Norisin temaga küll, et terve elu olen mina tema poolt häälitanud, ja nüüd esimest korda on tal võimalus oma hääl mulle anda.

Mis sõnumiga sa poliitikasse tuled? Mis on need teemad, mis sind köidavad?

Soovin, et seekord oleksid valimistel inimestele selged ja lihtsad programmid. Kui aga on aeg koalitsioonikokkuleppeid sõlmida, siis tuleb teha tööd volikogus, keskendudes rohkem koostööle.

Linnajuhtimine on meeskonnatöö, kus tuleks meeles pidada, et rahvas ei ole linna jaoks, vaid linn on rahva

RAHVA RAKVERE! Triin Vareki meelest peab linnajuhtimine olema läbipaistvam ja kaasavam ning vähembürokratlik. Teised lubavad, aga meie teeme! Foto Aivar Jarne

jaoks. Linnajuhtimine peaks olema läbipaistvam ja kaasavam. Kindlasti vähem bürokratiat! Soovin, et ettevõtlussektor areneks ning et inimestel oleks võimalik kodu lähedal tööd leida ja tööl käia. Samuti on olulised sotsiaal- ja haridusvaldkonna teemad. Praegu räägitakse Rakveres palju kultuuriteemadel, kus on arutelusid nii sotsiaalmeedias kui ka leheveergudel ja samuti kohtumisi. Kesklinna teema – kuidas linnasüda uuesti elama panna, nii et see köidaks kohalikku ja turisti – vajab kindlasti lahendamist nagu ka Linnagalerii ja Pärdi kontserdimaja

ning Riigigümnaasiumi asukoht.

Haldusreform ja haridus. Rakvere on tore paik ja ma soovin, et meil kõigil oleks siin hea elada! Seega olulised panused elukeskkonna arendamisse on kindlasti ka üks sõnum.

Kas kergitad n-õ tekiserva Keskerakonna Rakvere platvormilt? Kuidas olete sügisesteks valimisteks valmistunud?

Usun, et valmistume edukalt. Tekiserva alt piilub kindlasti sõnum ettevõtjatele. Et piirkonna ettevõtlussektorit positiivsemaks muuta,

sooviks ellu kutsuda näiteks linna ettevõtete Arendusnõukoja ning teha suuremat koostööd ettevõtjatega, kohalike kõrgkooliesindustega ning Rakvere Ametikooli ja töötukassaga. Asjaajamine linnaga peab olema ettevõtjale ka väga mugav ning kiire. Kui seadusega on antud mingite dokumentide menetlemiseks aega 30 päeva, siis peaks ametnikul olema eesmärk teha vajalikud paberid korda näiteks kahe nädalaga – ei pea ju tähtaega kuritarvitama. Selle ajaga võib kapital liikuda juba mujale.

Loe edasi lk 5

JUHTKIRI

Eesti on jõudmas uude reaalsusesse

LAURI LAATS
Tallinna linnavolikogu aseesimees

Eesti taasdemokratiseerimine, milles seisneb Jüri Ratase juhitud valitsuse suurim väljakutse, on keeruline ja mitmeti tõlgendatav protsess. Valitsuse võimalused on piiratud eelmise kabineti poolt pärandatud raske majandusolukorra tõttu, kehva seisuga meditsiinis ja sotsiaalvaldkonnas, näljapajukil eelarvega, mis pole võimeline jätkusuutlikku riiki ülal pidama. Maksumuudatused, mis riigi pankrotist päästmiseks tuleb teha, on pälvitud opositsiooni ja Reformierakonnaga seotud ärieliidi kriitika. Valitsust süüdistatakse ettevõtjate huvide kahjustamises, kuigi SKP 4,4-protsendine kasv esimeses kvartalis kinnitab vastupidist. Kriitikud unustavad, et soodsa ettevõtluskeskkonna loomise kõrval tuleb valitsusel tegelda kaitsekulutuste katmisega, sotsiaalsete tagatiste loomisega ning avalike teenuste kättesaadavuse parandamisega, mida õhukelele riigile mõeldud maksusüsteem ei võimalda.

Riigi heaolu algab ühiskonna sidususest. Pärast minister Korbi tagasiastumist lendavad valitsuse suunas kriitikanooled nii opositsiooni ja meedia kui ka mõnede Keskerakonna liikmete poolt. Ühelt suunalt heidetakse ette, et valitsuses töötas minister, kes ei jaga üldist seisukohta NATO vajalikkusest Eesti kaitsevõime tagamisel, teiselt imestatakse, miks ei püüdnud peaminister pisipatukeses süüdistatud Korbi säästa. Hoopis tähelepanuta on jäetud tõik, et Ratas käitus tsentripartei esindajale kohaselt, järgides ka sel konkreetsel juhul vajadust ühiskonda liita.

Jõuliselt on Ratas püüdnud kaasata valitsusse venekeelse elanikkonna esindajaid, välistades samas olukorrad, kus eesti ja vene keeleruumis elavatele inimestele edastatakse erinevaid sõnumeid, nagu see on tavaks saanud. Kaasates kabineti tegevusse noori vene emakeelega poliitikuid, on Ratas teinud integratsiooni heaks rohkem kui varasemad valitsused kokku. Kui Repinski ja Korbil on tulnud ametist taanduda, siis ei saa seda pidada Ratase ebaõnnestumiseks, vaid kindlaks märgiks, et teatud valijategrupi hulgas populaarsuse säilitamiseks ei tehta allahindlust poliitilises kultuuris.

KESKMÕTE: Igal Keskerakonna liikmel on õigus oma arvamus välja öelda, ent ka kohustus sõnumi sisu eest täiel määral vastutada.

Mis aga puudutab mõnede Keskerakonna liikmete soovi, et peaminister nn omade kaitseks "dzotile viskuks", siis selline mõtteviis on oma aja ära elanud. Igal Keskerakonna liikmel on õigus oma arvamus välja öelda, ent ka kohustus sõnumi sisu eest täiel määral vastutada. See ongi demokraatia – kriitikavabade tsoonide välistamine.

Eestil on keeruline ajalugu, mille muudab veelgi komplitseeritumaks okupatsiooni peegeldus tänasesse päeva. Sellepärast tuleb valitsusliikmetel ning Riigikogu saadikutel olla eriti tähelepanelik, rääkides teemadel, mis võivad valusalt puudutada eestlaste ajaloomälu või tõekspidamisi; samas hoiduda ka avaldustest, mis on arusaamatud riigi suurimale, vene keelt kõnelevale vähemusele. Erakonna esimehena seisab Ratas hea selle eest, et Keskerakond edendaks lõimumist. Iga vastutustundlik erakonnaliige peaks teda selles toetama, mitte viskama õhku alusetuid süüdistusi.

Toetame uusi arenguid. Eesti on asunud positiivsete muutuste teele. Kuulatakse kõigi poliitiliste jõudude ja kodanikeühenduste häält, et konstruktiivses arutelus leida riigi edasiviimiseks parimad lahendused. See uus reaalsus on paljudele mõistetamatu, sest meie ühiskonda on pikalt toidetud pseudodemokraatlike loosungitega.

Rünnakud Ratase valitsuse vastu ägenevad, kuna neile, kes harjunud sumbumise õhuga, on avatud aknast voogav värskus talumatu. Just praegu peab Keskerakond püsima ühtsem kui iial varem, sest me pole enam opositsioonierakond, kes võib endale lubada rabeda avaldusi, tigeid kriitikat, faktidega vassimist, vaid peaministripartei, kelle iga sammu tähelepanelikult jälgitakse ning kelle poliitilisi avaldusi meedias üksipulgi analüüsitakse.

Meid valitsusse võidelnud erakonna esimees väärrib usaldust. Olgem siis valmis seda talle pakkuma, sest just meil on ajalooline võimalus viia Eesti uude reaalsusesse, kus rahvas ja poliitikud tegutsevad kodanikuühiskonnas ühiselt samade eesmärkide nimel.

KESKNÄDAL

Address: 10130 Tallinn, Toom-Rüütli 3/5
Email: kesknadal@kesknadal.ee Tellimine ja levi: 6 177 717

Peatoimetaja Indrek Veiserik indrek@kesknadal.ee 6 274 573
Toimetaja Tiit Maksim tiit@kesknadal.ee 6 273 465
Reporter-toimetaja Aivar Jarne aivar@kesknadal.ee 6 274 583

Toimetuse käsikirju ei tagasta. Kesknädalas ilmunud artiklid väljendavad nende autorite arvamust, mis ei pruugi kokku langeda toimetuse omaga.

Levi AS Express Post ja AS Eesti Post
Lehte kirjastab MTÜ Vaba Ajakirjandus

NÄDALA NUPUD

Peasekretär Jaak Aab asub ministriametisse

Keskerakonna juhatus otsustas teisipäeval kinnitada senise Keskerakonna peasekretäri Jaak Aabi riigihalduse ministri kandidaadiks. Aab on olnud erakonna peasekretär alates eelmise aasta septembrist ning tal on tulnud erakonnatööd korraldada ka erakonna sügiskongressi kaudu, kus valiti Keskerakonnale uus juhtkond ning asuti 25 aasta järel valitsuse etteotsa.

Aab ütles Kesknädalale, et lisaks pidevale suhtlemisele erakonnakaaslastega on põhiline töö olnud suhtekorralduslik ning tegelemine erakonna rahaasjadega. Rahaasjades on kord majas ning võlgade maksimine kokku lepitud. Kõva töö on viimastel kuudel käinud kõigis Keskerakonna 27 piirkonnas. On kokku lepitud arendusjuhtide töövaldkonnad, kohapealsed rahalised toetused ning käib valmistumine kohalikeks valimisteks, sh valimiskampaania planeerimine ja nimekirjade koostamine. Lisaks pealinna linnapeakandidaadile tullakse peagi välja teiste linnapeakandidaatidega ja kandidaadinime-

kirjade esinumbritega.

Aabi sõnul on üheks peamiseks saavutuseks see, et erakond on otsustanud ühiselt koos edasi minna, vaatamata mõningasele järellainetusele, mis seostus võimuvahetusega erakonnas ja valitsuses. Perehõlmist ei tulnud. „Erakonna juhtimisstiil on nüüd teistsugune, läbipaistvam ja selgem, ning see paneb aluse ühtsele tegutsemisele.“

Keskerakonna esimees, peaminister Jüri Ratas nimetas Aabi riigihalduse ministri kandidaadiks 31. mail. „Tundes seda valdkonda, tean, et riigihalduse ministriamet on vastutusrikas, nõuab tõsiseid otsuseid, tugevat tööd ja pühendumist. Käimas on mitu olulist reformi, millega minu eelkäija Mihhail Korb on tublit tööd teinud. Keskerakond on alati rõhutanud tugeva omavalitsuse tähtsust,“ rõhutas Aab.

Jaak Aab on varem töötanud Võhma linnapeana ning Eesti Linnade Liidu tegevdirektorina. Aastail 2005–2007 oli ta sotsiaalminister.

Edgar Savisaare üle hakkab toimuma kohtupidamine

Harju maakohtu esmaspäevase määruse kohaselt hakatakse Edgar Savisaare üle pidama kohut. Esimene kohtuistung Harju maakohtus toimub 12. juunil.

Eesti Kohtuekspertiisi Instituudi eksperdid leidsid, et kriminaalasja lõpetamiseks Savisaare suhtes terviselikel põhjustel puudub alus. EKEI ekspertiisaktist nähtub, et rahuldumaks Savisaare kaitsja poolt kohtule esitatud taotlust lõpetada Savisaare suhtes kohtuasi, kuivõrd süüdistatav on parandamatult haigestunud ning ei ole seetõttu võimeline kriminaalmenetluses osalema ega karistust kandma, puudub alus.

EKEI ekspertkomisjoni hinnangul on Savisaar, vaatamata

oma terviselikule seisundile, võimeline osalema kohtuistungil ja süüdimõistmise korral ka karistust kandma. Ekspertide arvates peab Savisaarele olema kohtuistungil viibimise ajaks tagatud kohene arstiabi, sealhulgas arsti kaasamine kohtuistungile, samuti peab tema ülekuulamine kohtuistungil toimuma lühikeste ajaperioodidena.

Savisaar kommenteeris otsust oma Facebooki lehel: „... Neli eksperti otsustasid, et ma olen piisavalt terve inimene. Praktiliselt terve mees!... Mul jäi ainult ekspertide käest küsimata: kas ja kui kaua ma veel poliitikas vastu pean? Lähtudes ekspertide kriteeriumitest, jään poliitikasse veel pikaks ajaks.“

Riia linnapea Nils Ušakovs valimistel taas edukas

Laupäeval toimusid Lätis kohalikud valimised, mis pealinnas Riias parempoolsete oodatud võimupöörat ei toonud. Vasaktsentristlik Koosmeel ja erakond „Au teinida Riia!“ mis osalesid valimistel taas ühiselt, said küll vähem häält ja kohti kui eelmine kord, kuid säilitasid siiski kindla enamuse – 32 kohta 60-st. Nende nimekirja toetas 50,82% valijatest. Üldse osales Riias valimistel 11 nimekirja, volikokku pääses neist veel neli.

Enne valimisi allkirjastasid mõningad opositsioonilised jõud Riias kokkuleppe, et ei tee pärast valimisi seniste võimuparteidega mingit koostööd, aga Riia linnapea Nils Ušakovs ütles pärast tulemuste selgumist Läti Televisioonile, et kaotajate nina ees ust kinni ei lööda. Ušakovsi sõnul peavad need erakonnad nüüd otsustama, kas nad on valmis „tulema meie juurde ning esitama oma nägemuse koostööst, ja siis me vaatame seda“.

2013. aastal ületas Riias valimiskünnise ainult kaks paremerakonda. Neid mõlemat tabas nüüd selge tagasilööki. Rahvuslaste Ühendusele, mis sai eelmine kord 12 kohta, jäi volikogus kuus kohta. Erakond Ühtsus sai eelmine kord üheksa, nüüd neli kohta. Läti praeguse valitsuskooalitsiooni kolmas osapool, peaministripartei Roheliste ja Talurahva

Liit, ei suutnud Riias valimiskünnist ületada. Selles mõttes erineb sealne olukord täielikult Eesti omast. Uute tulijatena pääsesid Riia volikokku Läti Regioonide Ühendus ja Uus Konservatiivne Partei, mis said mõlemad üheksa kohta. Valkas jäi võim Vidzeme Partei kätte, mis kaotas eelmise valimistega võrreldes ühe koha, kuid sai siiski 55,68% häältest ja kaheksa kohta 15-liikmelises volikogus. Rahvuslaste Ühendus sai seal taas kolm kohta.

Vidzeme piirkonna omavalitsustes kandideeris ka neli inimest, kes märkisid oma rahvuseks ise „eestlane“, kuid kõik nad on läti nimega Läti kodanikud, kes on omandanud hariduse Lätis ning räägivad riigikeelt emakeelena. Ilmselt identifitseerivad nad ennast eestlastena oma vanemate või esivanemate päritolu järgi. Kuna 17% kandidaatidest jättis oma rahvuse märkimata, siis võis nüüd olla nende hulgas teisi eesti päritolu inimesi, aga ühtki Eesti kodanikku seal ei olnud.

Küll aga kandideeris valimistel kaheksa USA, seitse Leedu, viis Saksa ja neli Kanada kodanikku ning üks Soome kodanik. Eksootilisematest rahvustest olid esindatud näiteks avaarid, osseedid ja tatarlased. Kandideeris ka paar liivlast.

HIIBUSE NÄDAL

Igor Kravtšenko: Riigikogu liikmed võiksid osaleda ka kohaliku volikogu töös

Riigikogu Keskfraktsiooni liige Igor Kravtšenko asus parlamendis tööle sügisel Rein Ratase asemel. Ta pooldab, et parlamendiliikmed saavad töötada ka kohalikus omavalitsuses, tuues niimoodi riiki rahvale lähemale.

Pidite asuma Riigikogu liikmeks sügisel Rein Ratase asemel. Kas tööleasumine Riigikogus tuli ootamatult, kas olite valmis selleks?
Kui valimistel kandideerida, siis tuleb ikka valmis olla, et peab asuma tööle Riigikogu liikmena.

Kuidas teile Toompeal töötada tundub nüüd, mil Keskerakond on valitsuskoalitsiooni juhterakond?
Et Keskerakond on juhterakond, pole mulle probleemiks olnud. Tallinna volikogus töötades olin sellega harjunud. Pigem on olukorraga harjumise probleeme olnud mõnel siin vanemal oliljal. Oldi harjutud opositsioonis olema, aga uus olukord nõudis teistsugust suhtumist. Mul on pigem mõnes asjas veel vaja sisse elada, et harjuda siinse töökorraga.

Olete Riigikogu keskkonnamisjoni liige. Kas komisjonis arutatakse laiemalt Eesti ja muu maailma valusaid keskkonnamisjoni või keskendutakse Tallinna prügi-majanduse teemadele, nagu ajakirjandusest paistab?
Vastupidi, Tallinna probleeme käsitletakse siin majas üllata-

valt vähe. Tallinna volikogus olles tundus, et Toompeal muuga ei tegeletagi kui sellega, kuidas pealinnale liiga teha. Komisjonis ja suures saalis on pigem ikka arutluse all üldisemad küsimused ja probleemid. Tallinna prügi-majandust oleme arutanud ühel ümarlual koos pealinna esindajatega.

Kas Tallinn saaks ise oma prügivedamisega hakkama?
Vaatomata praegusele olukorrale, kus abilinnapea oli sunnitud prügi-majanduse korralduse ja linna majandatava prügivedamise toetamise tõttu tagasi astuma, pooldan ka mina seda, et kohalik omavalitsus saaks selle teemaga ise tegelda. Kuigi see puudutab vaid Tallinna ja veel mõnda suuremat omavalitsust, siis minu meelest saavad nad sellega hästi hakkama.

Olete kaua töötanud Tallinna volikogus ning nüüd, parlamendiliikmena peate vajalikuks, et riiki tuleks tuua rahvale lähemale. Kuidas seda teha?
Riigikogu käsitleb praegu ühe teemana just nn peibutuspartide probleemi. Osa

saadikuid on selle vastu, et parlamendiliikmed saaksid osaleda kohaliku omavalitsuse töös. Mina aga olen selle poolt, et Riigikogu liikmed saavad samal ajal olla ka kohaliku volikoguse liikmed. Praegu saame osaleda vaid halduskogu töös, kuid halduskogud on nõuandvad kogud. Realseid kohalikke asju saab ikka ära teha volikogu või omavalitsuse tasemel. Kui omavalitsusest valitud Riigikogu liige tahab midagi kohapeal käegakatsutavat ära teha, osaleda näiteks eelarve arutelul ja teha muid ettepanekuid, siis ainuke tee on volikogu kaudu. See ongi üks reaalse näide, kuidas tuua riiki rahvale lähemale.

Oleksite ise siis nii Tallinna volikogu kui ka Riigikogu liige?

Mina seda enda jaoks ei välista. Tallinna oludes ei ole see üldse eriliseks probleemiks. Aga näiteks Võrumaalt pärit kolleegil tekivad muidugi igasugused logistilised probleemid volikogu töös osalemiseks. Kuid ka need on hea tahtmise korral lahendatavad.

Olete ise praegu Mustamäe

halduskogu esimees. Kas jätkub aega ja tähelepanu Mustamäe probleemidega tegelemiseks?

Ükski halduskogu koosolek pole minu uue ameti tõttu ära jäänud. Lisaks Riigikogus töötamisele tuleb kohaliku elu tundmine väga kasuks.

Kas valitsuse pakutud maksureformid on õiged ja neid saab Riigikogu abil ka ellu viia?

Kui rääkida sellest, et uuest aastast tõuseb tulumaksuvaba miinimum kuni 500 euroni, siis seda sammu on enamik inimesi kaua oodanud, ning nüüd saab selle ellu viia. Mina ise ja paljud tuttavad ka kaotavad sellest oma sissetulekust, kuid arvestades, et 85 protsenti töötavatest inimestest võivad sellest, siis on see suuremat palka teenivate inimeste poolt väike ohverdus ühiskonna solidaarsuse nimel.

Opositsioon kritiseerib kõvasti uute maksude ja aktsiiside kehtestamist. Kritiseerimine ongi opositsiooni töö, ja sellega tuleb harjuda. Kui see oleks paremini argumenteeritud ja mingi sisuga, siis võiks seda ka paremini kuulda võtta. Kui aga sisuks on see, et ei taha ja nii ei tohi, sest meie oleme vastu, siis need pole argumentidiks.

Kandideerite sügisel kohalikel valimistel Mustamäel.

POOLDAB TULUMAKSUREFORMI: Kui 85 protsenti töötavatest inimestest võivad uuest tulumaksureformist, siis on see Igor Kravtšenko meelest suuremat palka teenivate inimeste poolt väike ohverdus ühiskonna solidaarsuse nimel.

Mida mustamäelased peaksid silmas pidama, kui hakkavad oma valikuid tegema?

Otsustada tuleb mitte ainult lubaduste, vaid ka selle põhjal, mis on ära tehtud. Mustamäel on viimase nelja aastaga ära tehtud päris palju. Kohe on valmimas tervisekeskus, varsti tuleb ka spordikeskus, ning üldse on palju tähelepanu pööratud vabaaja tervisliku veetmise võimalustele.

Hästi on arenenud ühistranspordi korraldus Mustamäe suunal. Selleks on kulutatud ka suured summad ning, nagu Mustamäel, nii on ka kogu Tallinnas, bussipargi vanus vähenenud. Tallinnas on bussipark noorem kui näiteks Helsingis. Mustamäe kui Tallinna linnaosa on hästi arenenud.

Küsis Aivar Jarne

Maksupoliitikat saab ajada ka ilma Reformita

Pärast uut kokkulepet maksumuudatuste vallas on opositsioonil ikka raske küll. Käigult tuleb ümber orienteeruda, ning nüüd ei ole hambus mitte uued maksud ja aktsiisid, vaid see, et allesjäävatele maksumuudatustele ei olevat õiget katet.

On päevselge, et Reformierakonnale ei meeldi ükski maks, mis ilma nendeta kehtestatakse. Ei meeldi neile ka see, kui mingi maks jääb ilma nendeta kehtestamata. Nii äraharjunud olid reformikad, et riigis käivad maksuasjad vaid nende kaudu.

Nüüd on mureks see, et praegune koalitsioon jätab ära kavandatud pakendiaktsiisi ja panditulumaksu. Probleem olevat selles, et koalitsioon polevat leidnud „usutavaid katteallikaid“, mispärast on kogu see katteallikate pakett lihtsalt „üks suur õhumull“, nagu väljendas Reformierakonna üks rahandusvaldkonna eestkõnelejad Andres Sõerd 2. juunil ERR-is.

Uued katteallikad

Neljapäevaõhtul otsustas koalitsioon, et panditulumaksu ei tule, kuid samal ajal piiratakse Eestis teenitud kasumi maksuvabalt välja viimist. Rahanduskomisjon ja Rahandusministeerium valmistavad ette vajalikud muudatused tulumaksuseaduses. Ei kehtestata ka pakendiaktsiisi. Aasta jooksul analüüsitakse pakendi- ja jäätmemajanduse parimat korraldust, ning seejärel otsustatakse edasised sammud.

Mainitud muudatuste katteallikateks on sotsiaalmaksu laekumise suurenemine seoses toimetulekutoetuse reformiga; riigi avaliku pinna tõhusam kasutamine; maksuaugu vähendamine Eestis teenitud kasumi efektiivsema maksustamise teel; riigi majanduskulude kärpimine 3% ning looduskaitsealuste maade ostmise mahu tõstmata jätmise. „Otsustasime ühiselt, et me ei kärbi märgilisi saavutusi Eesti inimeste elujärje parandamisel, vaid leiame katteallikad mujalt. Tõstame kuni

keskmist palka teenivate inimeste maksuvaba tulu 500 euroni, viime ellu kauaoodatud tervishoiureformi ning jätkame riiklike investeeringute programmiga,“ võttis neljapäeval muudatused kokku peaminister Jüri Ratas.

Samm paremuse poole

Ka Tööandjate Keskkliidu juhi Toomas Tamsare hinnangul on see samm paremuse poole. Tööandjad olid varem valitsust kritiseerinud, öeldes, et panditulumaksu ja teiste uute maksude kehtestamise ning üldise maksukoormuse tõstmise asemel peaks valitsus keskenduma majanduskasvu toetamisele, ettevõtluskeskkonna stabiilsuse tagamisele ja riigisektori tõhusamaks muutmisele.

Reformierakond on nüüd, uues olukorras, keskendunud seevastu rohkem IRL-i vastu. Riigikogu rahanduskomisjoni aseesimees Remo Holsmer kirjutas 2. juuni Eesti Päevalehes, et korras riigirahanduses tehakse kannapööre ja IRL loobub tasakaalus eelarve poliitikast, mille eest on aastaid seistud. „Maksumuudatuste arutelu avamine IRL-i poolt oli fiktsioon. Lati alt joosti läbi ja sisuliselt ei suudetud uusi makse tagasi pöörata ega mõistliku eelarvepoliitika eest seista.“

Uute maksupoliitika alaste muudatuste arutelu kandub nüüd üle parlamenti, kus need tuleb enne suve vastu võtta. Pole aga karta, et opositsioon jääks hätta mõtlema välja, miks üks või teine muudatus neid ei rahulda.

Aivar Jarne, Kesknädal

Korruptsioonisüüdistused ei suutnud murda Malta peaministrit

Maltal toimusid laupäeval ennetähtaegsed parlamendivalimised, mille tulemusel jätkab riigi juhtimist vasaktsentristlik Tööpartei eesotsas peaminister Joseph Muscatiga (pildil), kes on langenud tõsiste korruptsioonisüüdistuste alla. Levinud arvamuse kohaselt kuulutati Muscat ennetähtaegsed valimised välja lihtsalt oma naha päästmiseks.

Elmisel aastal maailma ajakirjandusse lekkinud nn. Panama paberitest ilmses, et kaks peaministrile lähedalseisvat isikut, minister Konrad Mizzi ja personaliülem Keith Schembri olid seotud hämarate firmadega, mille kaudu liikus kahtlane raha. Järgnes rida paljastusi, millega uuriv ajakirjanik Daphne Caruana Galizia seadis oma blogis (aadressil <http://daphnecaruana.galizia.com>) löögi alla nii peaministri abikaasa kui ka riigimehe enda. Detailidesse laskumata võime kinnitada, et asi paistab tõesti väga halb.

Politsei asja uurimise vastu huvi ei ilmutanud, aga kodanikuühiskonna surve võttis teema üles opositsiooniline Rahvuslik Partei, mis valitses riiki aastatel 1998–2013. Parementsentristide juht Simon Busuttil hakkas nõudma peaministri tagasiastumist, kutsus inimesi meeleavaldusele ja viis isiklikult prokuratuuri hulga dokumente, mis näitasid, et Schembri maksis (varifirmade kaudu) umbes 650 000 eurot ajakirjandusmagnaat Adrian Hillmanile (väidetavalt selleks, et mõjutada tema väljannete sisu). Seistes silmitsi üha kasvavate süüdistustega ja meeleavaldustega, kuulutati peaminister

Muscat, kelle erakond küsitluste kohaselt jätkuvalt juhtis, välja ennetähtaegsed valimised. Tema sõnul oli riigi huvides ebastabiilsusele lõpp teha.

Maltal kujunes kohe pärast iseisvusumist 1960-ndatel välja kaheparteiline süsteem. Tegutsesid küll ka mõned väiksemad erakonnad, kuid need ei ole parlamendis esindatud. Rahvusliku Partei võimalusi uuesti võimule tulla kahjustasid ilmselt seda ennast puudutavad paljastused, millest ilmses, et erakond võlgnes ühele Schembri firmale 121 000 eurot. Schembri juhtis 2013. aastal küll hoopis Tööpartei valimiskampaaniat, kuid laenas samal ajal poliitilistele oponentidele raha, et need saaksid hoida käigus oma häälekandjat.

Nii võis jääda nüüd osadele kodanikele mulje, et valikut tegelikult ei olegi: vali kumba erakonda tahad, nende taga on ikka sama mees. Seetõttu ei ole üllatav, et valimisaktiivsus, mis oli eelmine kord 93%, tuli nüüd ainult 85% – Malta kohta enneolematult madal. Rikutud seadeid oli seevastu rohkem kui varem – 1,3%.

Kesknädal

Theresa May tõetund

Juba homme õhtul selgub, kas Briti peaminister Theresa May talitas aprillis ennetähtaegseid valimisi välja kuulutades tõesti targasti, või kaevas ta sedaviisi augu, kuhu nüüd ise sisse kukub.

ANDRES LAIAPEA
välispoliitika-vaatlaja

Valimiskampaania ajal toimus kaks terrorirünnakut, mistõttu kampaania ajutiselt peatati, kuid valimisi nende pärast loomulikult ära ei jäeta. Terrorirünnakute mõju valijate eelistustele ei pruugi olla märkimisväärne, aga need võivad nüüd mõjutada valimisaktiivsust.

Suurbritannias ei ole selleaegsed rünnakud küll enneolematud, aga niisuguseid valimistega kaasnevaid rünnakulaineid, mida sageli esineb näiteks Iraagis ja Afganistanis, pole siin varasemalt ette tulnud. Hirm, et islamistid hakkavad nüüd ka Suurbritannias valimis-päeval valijaid ründama, võib mingi osa valijaist koju jätta.

Valimised olid mõeldud selleks, et Konservatiivne Partei saaks parlamendis suurema enamuse, mis annaks valitsusele kindlama seljataguse läbirääkimistel Euroopa Liidust lahkumiseks. "Ma otsustasin vastumeelselt, et riik neid valimisi vajab, aga see on sügav veendumus, millega ütlen, et on tarvis kindlustada selline tugev ja stabiilne juhtimine, mida riigil läheb vaja selleks, et viia meid läbi *Brexit*'i ja sealt edasi," ütles May poolteist kuud tagasi, kui andis teada kavatsusest korraldada ennetähtaegsed

parlamendivalimised. Esialgu näis, et tema soovid täituvad. Kui eelmistel valimistel said konservatiivid 36,9% häältest, siis May avaldusele järgnenud päevadel eelistanuks neid mõningate küsitluste kohaselt kuni pooled Briti valijaist. See lubas ka Kesknädalas kirjutada: "On täiesti kindel, et valimised võivad nemad, ja väga võimsalt." Täna tuleb tunnistada, et selline kategoorilisus oli enneaegne. Häälid loetakse siiski alles pärast valimisi.

Tööpartei ootamatu tõus

Juba mitmeid aastaid sisetülides vaevlev vasaktsentristlik Tööpartei näis olevat löödud leht. Poolteist kuud tagasi võinuks Tööpartei saada lausa poole vähem häält kui konservatiivid. Järgnenud valimiskampaania jooksul on Tööpartei positsioonid aga järjekindlalt paranenud. Viimaste küsitluste kohaselt on vahe konservatiividega kahanev mõneprotsendiseks. Kõik märgid näitavad jätkuvalt, et enim häält kogub nendel valimistel Konservatiivne Partei, aga mõningate prognooside kohaselt võib ta kaotada parlamendis enamuse. Kui peaks juhtuma, et May plaan kindlustada seal valitsuse seljatagust lõpeb sellise fiaskoga, siis võib see

minna talle maksma peaministrikohta. Veelgi enam: kõige mustema stsenaariumi kohaselt moodustavad järgmise valitsuse hoopis Tööpartei ja Šoti Rahvuspartei.

Mis siis on see, mis Briti valijaid üha enam leiboristide eelistama paneb? Eks ikka nende valimisprogramm ja lubadused. Jeremy Corbyni juhtimisel on Tööpartei teinud selgelt pöördet vasakule, ning seda kinnitas ka erakonna valimiskampaania. Tööpartei manifestis antakse valijatele lubadus luua "parem, õiglasem Britannia". Selle loosungi taga peituvad laiaulatuslikud plaanid, mis näevad ette suuri investeeringuid haridus-, sotsiaal- ja tervishoiusüsteemi, elamumajandusse ja korra- ja turvalisusse. Raha nende jaoks peaks tulema ettevõtete tulumaksuümäära tõstmisest, finantstehingute maksu ja teiste uute maksude kehtestamisest.

Muu hulgas lubab Tööpartei riigistada veemajanduse, keelata rämpstoidu reklaamimise televisioonis ja parkimistasude võtmise riigihaglate juures asuvates parklates, ehitada järgmise viie aasta jooksul miljon uut eluaset. Kulukaid lubadusi on palju ja kõigile neile hetkel katteallikaid ei paista, aga eks valimismanifesti koostamine

toimuski ju olukorras, kus vajadus oma lubadusi pärast valimisi ellu viima hakata ei tundunud kuigi suur.

See on õppetund ka Eesti era-

võimule.

Lubatakse riigireformi

Tööpartei üheks oluliseks lubaduseks on riigireform. Ajal, mil Suurbritannia muudab oma

ÜLLATAJA: Jeremy Corbyn suutis teha seda, mida keegi ei oodanud. Tööpartei on taas tõusnud konservatiividele tõsiseks konkurendiks. Selle taga on palju kulukaid lubadusi, aga ka ulatuslikud plaanid demokraatia süvendamiseks, mis meeldivad eriti noorematele valijatele.

konkadele: lubage valijatele ainult seda, mida võimule saades ka tegelikult teeksite, sest midu võite hiljem jääda, kui peaks juhtuma, et pääsetegi

suhet Euroopaga, tuleks leiboristide arvates üle vaadata ka riigi sisemine korraldus. Tööpartei valitsus kutsuks kokku põhiseaduskonvendi, mille ülesandeks

on anda nõu reformide osas, mis puudutavad riigi toimimist kõige põhjapanevama tasandil. Need reformid hõlmaksid demokraatia laiendamist kohalikes omavalitsustes, regioonides ja üleriigilisel.

Muu hulgas soovivad leiboristid kaaluda võimalust üle minna föderalsemale riigikorraldusele. See oleks olukorras, kus Šotimaa ähvardab korraldada Suurbritannia lahkumisel Euroopa Liidust uue iseseisvuse referendumid, kindlasti mõistlik samm, mis aitaks riiki paremini koos hoida.

Samuti on Tööpartei veendunud, et demokraatlikult valitavaks peab muutuma ka Briti parlamendi ülemkoda. Ülemineku- perioodil üritatakse teha lõpp aadliitiitlite pärimisele ja vähendada Lordide Koja praegust suurust, osana ulatuslikumast reformipaketist, millega tahtakse vähendada riigis kasvavat demokraatia defitsiiti.

Nii et leiboristide tõusu taga on mitte üksnes ulatuslikud sotsiaal-majanduslikud lubadused, vaid ka plaanid demokraatia süvendamiseks. Nende tulemus valimistel sõltub aga analüütikute sõnul palju sellest, kas rohkem Tööparteid toetavad nooremad ja vaesemad valijad homme üldse valima lähevad. Tavaliselt on nende valimisaktiivsus olnud palju väiksem kui konservatiivide eelistavatel vanematel ja jõukamatel inimestel.

Trammimaania

Tallinna trammiliiklus on uuenduste teel. Kaasaegseks on saanud 3. ja 4. liini teenindav rööbastee. Septembris avatakse taas liiklus Kopli trammiteel, mis selleks ajaks läbib põhjaliku renoveerimise. Septemrist hakkab toimuma regulaarne trammiliiklus kesklinnast lennujaama. Kavandame trammitee viimist sadamasse. Linlasi veavad uued CAF Urbos trammid ning kõik reisijateveol osalevad KT-4 ja KT-6 trammid läbivad kapitaalset remondi.

ENNO TAMM

Tallinna Linnatranspordi AS
juhatuse esimees

Muidugi pälviv tramminduse kiire areng tähelepanu ning ärgitab arutelu, kuidas ja kas võiks trammivõrku laiendada, millised suunad oleksid rööbastranspordile perspektiivsed. Diskussioonis kostab nii asiseid ettepanekuid kui ka puhast ulmet, sekka kahjuks valimiseelseid populistlikke loosungeid, mis teenivad edevuspoliitike soovide ennast pildile sättida. Nii on taas päevakorra teemaks trammiliini rajamine Lasnamäe süvendisse, millega tulid välja kaks kohalike omavalitsuste valimistel kandideerivat poliitikut Keit Pentus-Rosimannus ja Yoko Alender.

Lähteandmed muutusid

Trammiliini avamisest võib alati rääkida, nagu seda teeb Tartu linn, kus küll viimaste andmete kohaselt on muutunud nii paduinnovatiivseteks, et trammiumelnem asendati otsusega vähendada tartlaste jalavaeva monorelssi liiklust käivitades. Kuid trammivõrgu laiendamisest kõneldes tuleks alustada analüüsist,

kas kavandatu muudaks ühistranspordi mugavamaks ning kui palju trammid tegelikult kasutata hakataks. Siis selguks ka investeeringu tasuvus.

Lasnamäe kunagise nn generaalplaaniga kohaselt oli linnaossa planeeritud kaks süvendit, millest ühes nähti ette ka trammiliiklust. Kuna süvendi paepinda uuristamine kujunes raskemaks, kui esialgu arvati ning nõudis ka suuremaid finantseeringuid, ehitati valmis vaid üks süvenditee. See muutis oluliselt Lasnamäe logistikat. Taibati, et trammiliini puhul tuleks hakata sõitjaid bussidega sisekvartalitest kohale vedama, ja trammiliini ehitus lükati edasi. Lasnamäelaste teenindamiseks kaeti linnaosa bussiliinide võrguga ning kanalid hakkasid sõitma ekspresbussid. See lahendus toimus – Lasnamäe oli ning on ka täna linnaosa, kust kesklinna jõudmiseks kulub kõige vähem aega.

Tramm pidi töölistes tehastes vedama

Lasnamäe trammist otstarvet nähti nõukogude ajal eelkõige tööliste vedamiseks liidulistes nn. numb-

ritehastesse, millest suur osa asus kesklinnas või selle lähistel. See vajadus kadus koos Eesti taasiseseisvumisega.

Tänaseks on Lasnamäe minetanud ka oma monofunktsionaalsuse „magalana“ ning linnaossa on tekkinud arvukalt töökohti. 40% lasnamäelastest töötab kodu lähedal ja märgatav osa elanike ümberpaiknemiseks toimub linnaosasiseselt, mitte suunaga kesklinna. Ei saa väita, et Lasnamäe trammiliikluses midagi ei muutuks. Nagu juba mainitud, hakkab tramm sel sügisel sõitma lennujaama. Uus trammiliin läbib Ülemiste City't, kuhu on koondunud tuhandet töökohad. Juba septembrist saab sinna trammiga.

Bussid pole enam saastajad

Trammiliikluse eestkõnelejad viitavad sageli ka trammide keskkonnasõbralikkusele ja busside tekitatavale saastele. Ent aastal 2017 see väide enam ei päde! Aeg oleks lõpetada silmakirjalik jutt mingitest tossavatest bussidest. Tänapäevased bussid paiskavad õhku märksa vähem heitmeid, kui vanad sõidua autod ja hingevaaku-

vad veokid, mida tänavatel näeb lubamatult palju. Ühistransport tekitab vaid 2% Tallinna transpordisaastest. Hübriidbusside ja moodsate linnabusside lisandudes väheneb see näitaja veelgi, ning kui mõne aasta pärast jõutakse elektribusside arengus nii kaugemale, et need tulevad igapäevasesse kasutusse, kahaneb ühistranspordi saaste Tallinnas niivõrd marginaalseks, et sellest pole mõtet enam rääkida.

Mõtlemine, enne kui ütled!

Jäägem isegi valimiseelset ajal realistideks ja lähtugem linnaelu tuleviku käsitlevate teemade puhul faktidest, mitte „roosast udust“, millega valijate ees tuleviku pärast muretsevat õilsat aatlejat mängida. Lähtuda tuleb tõsiasjast, et tramm on ainuõige võimalus transportida suuri rahvahulki linna tiheasustatud piirkonnas. Mida pikemaks venivad trammiliinid ning mida hõredamaks asustus alal, mida need liinid läbivad, seda mõttetumaks rööbastransport muutub. Peale lennujaama ja sadamasse kulgevate suundade valmimist on Tallinna trammiliiklust saavutanud optimaalse haarde. Muidugi võib aeg korrektsiooni teha, ja näiteks Helsingi tunneli valmimine luua vajaduse uute trammiliinide järele, kuid nõukogudeaegsete suurprojektide nostalgiaga pole arukas välja tulla isegi siis, kui soovid opositsioonipoliitikuna selle abil tähelepanu pälvida.

Jüri Ratase valitsus tõrjus umbusalduse

Rahandusminister Sven Sesterile umbusalduse avaldamise katse 1. juunil oli opositsioonilise Reformierakonna esimehe ja ebaõnnestunud rünnak parlamendis Jüri Ratase valitsuse suunas. Hääletage 42 poolt ja 52 vastu lükati umbusaldus tagasi.

Opositsiooni langenud pikaajaline võimupartei Reformierakond ei ole leidnud teist eneseväljendusteemat, kui vastanduda valitsuse kõigile algatustele. Reformierakonna esimees Hanno Pevkur saatis juba 25. mail välja 129-sõnalise pressiteate, milles nõudis peaminister Jüri Ratase tagasiastumist, sest Keskerakonna poliitikud olid meedias saanud kriitikat.

Rahandusminister Sven Sester tõi 8-minutilise kõnes välja vastused kriitikale: „Maksuvabatulu reformile lisaks on valitsus jõudnud teha või käivitada mitmed tarvilikud sammud, mida umbusalduse tekstis, mõistagi, pole ära toodud. /.../ Riigikogu liikmed enam nõukogudes ei osale. /.../ Rahandusminister on alati võtnud aega ettevõtjate ärakuulamiseks ja tagasisidet on küllaltki palju ka arvestatud. /.../ Opositsiooni töö on teha kriitikat, see on endast mõistetav. Ei saa aga öelda, et kurtmisele lisaks oleks opositsioon pakkunud mõne tegeliku ja sisulise alternatiivi, kuidas meie majandust kiiremini kasvama panna. /.../ Ma olen seda meelt, et majanduskasvu ei pea kartma, vaid seda tuleb igal viisil toetada. Kui vaadata valitsuse poliitikat tervikuna – ja valitsuse poliitika on tervik, mitte ainult tervikust välja nopitud maksumuudatused, mis viimasel ajal on kõvasti kriitikat saanud –, siis on ka see valitsus ja koalitsioonilepe tehtud kiirema majanduskasvu toetamiseks.”

Kn

Lastekaitsepäeva perekonverentsil otsiti vastuseid sündimuse suurendamiseks

Eelmisel neljapäeval, 1. juunil Tallinna Lillepaviljonis toimunud Keskerakonna perekonverentsil „Kust lapsed tulevad?“ arutati valitsuse seniste sammude üle perepoliitikas ning räägiti võimalustest, et peredes oleks rohkem lapsi. Otsiti vastust küsimusele: kas rahaline toetus aitab sünnitada rohkem lapsi või on selleks enam vaja muid asju, nagu kindlus- ja turvatunne ning elupaik ja keskkond, kuni õige partneri leidmise ja armastuseni välja?

Enamiku esinejate ja panelistide meelest on Eesti üheks olulisemaks probleemiks sündimuse suurendamine ja rahvastiku juurdekasv. Keskerakonna esimees, peaminister Jüri Ratas ütles oma avasõnas, et valitsusele on Eesti rahvaarvu taas tõusule viimine ning ühiskonna sidususe suurendamine olulisemaks küsimuseks. „Meie kõigi ühine eesmärk on muuta Eesti pered veel suuremaks ja õnnelikumaks, ning me ei soovi ega saa nõustuda „kestliku kahanemise“ ega ühiskondliku ebavõrdsuse süvenemisega, sest see tähendaks Eesti rahvale käegaloomist,“ märkis ta.

Ratas lisas, et meie eesmärk on välja töötada ja ellu viia konkreetseid lahendusi rahvastiku kriisi ületamiseks. „Läbi mõeldud perepoliitika on siinkohal üks olulisemaid abinõusid.“ Ta tõi välja, et suurendatakse kolme ja enama lapsega pere toetust 500 euron, koolilõuna toetus tõstetakse ühe euron ning positiivset mõju avaldab peredele ka maksuvaba tulu reform. Keskerakonna esimees sõnas, et oma pere loomine eeldab turvatunnet pakuvat ja lastekasvatamist toetavat keskkonda ning seetõttu tuleb arutada nii lastetoetuste ja vanemapuhkuse süsteemi täiustamist kui ka huvitegevuse võimaluste laiendamist. „Neis valdkondades peavad edukalt koostööd tegema riik, kohalikud omavalitsused ning kõik haridusasutused ja tööandjad.“

Konverentsi juhatanud Keskerakonna peasekretäri Jaak Aabi sõnul on lastesaamine tähtis samm ning noored erinevatel põhjustel lükkavad lastesaamist järjest kaugemasse tulevikku. Riigi ülesanne on pakkuda omalt poolt turvalisust ja kindlustunnet, et oleks julgust seda olulist sammu ette võtta. Tuleb arutleda

ka selle üle, kuidas jõuda sinna, et lapsi oleks peres rohkem kui üks või kaks. „500-eurone riiklik toetus alates kolmandast lapsest on kindlasti üks valitsuse oluline samm suurperede toetamisel, kuid peame mõtlema, kuidas saame veelgi jõulisemalt perepoliitikat esile tõsta,“ ütles Aab.

Tähtis on ka eluase

Perekonverentsil toodi välja, et erinevad toetused ja teenused peredele on olulised, kuid naised vaatavad enne lapse sünnitamist otsa siiski ka oma elukaaslasele ning hindavad eluaset.

Riigikogu liige ja rahvastiku-kriisi lahendamise probleemkomisjoni juht Siret Kotka-Repinski rääkis, et erinevad toetused on olulised, kuid eelkõige vaatavad noored oma eluaset, kuhu laps peaks sündima. „Pereloomisel vaadatakse seda, kuhu pere luuakse. Milline on eluase ja muidugi ka seda, milline on partner,“ nentis Kotka-Repinski. Ta tõi esile, et uurimistulemuste põhjal on üheks suurema pere eelduseks suurem elamisruum ehk – mida suurem korter, seda rohkem lapsi. Ta tunnustas Tallinna panust munitsipaalasutuste ehitamisse ning seeläbi lapsi soovivate perede aitamisse ka korteritega.

Tallinna abilinnapea Merike Martinson tõi näiteks, et Tallinnas on sündinud juba üle 10 aasta olnud positiivne. Selle üheks soodustavaks asjaoluks on olnud munitsipaalasutuste programm, mis on vajalik just seepärast, et noored pered saaksid kvaliteetse eluase. Samuti tõstis ta esile, et Tallinnas on 10 erinevat rahalist toetust ja 20 mitmesugust teenust noortele peredele. „Me hoolitseme lasteaias ja koolis käivate laste eest. Pealinnas on parem tervishoid, pearastid ja eriarstiabi. Rohkem kui kuskil mujal toetame Tallinnas vähe-

kindlustatud lapselisi peresid,“ nentis Martinson. Samas on abilinnapea meelest kõige tähtsamaks õnnelik pereelu, kindlustunne ja hoolivus. Ainuüksi edule ja rahale keskendunud ühiskonnamuud ei aita kuidagi kaasa, et naised hakkaksid rohkem lapsi ilmale tooma.

Parim riik sünnitamiseks

Europarlamenti liige Yana Toom andis ülevaate, milline on erinevate lastetoetuste olukord Eestis ja mujal maailmas. Ta tõdes, et Eestis on üks maailma paremaid sünni- ja lastetoetuste süsteeme. Eriti eesrindlikud olene oma vanemapalga poolest, sest vastseid vanemaid nii pika aja jooksul ja nii kõrgelt tasustavat riiki naljalt ei leiagi. „Eesti on laste sünnitamise materiaalse toetamise poolest kindlasti üks parimaid kohti maailmas,“ tõdes ta. Samas on vanemapuhkus uue koostatava seaduseelnõuga muutumas tema meelest juba nii liberaalseks, et hakkab mõjutama töötajaid ja vanemapuhkusele olejaid asendavaid töötajaid.

Elavas diskussioonis osalejad leidsid, et riigil tuleb noori aidata enam elamisvõimega. Jätkuma ja kasvama peavad ka materiaalsed toetused ning vajalik on laste kasvatamiseks luua turvaline keskkond, mis hõlmab endas nii lasteaiakohti kui ka sotsiaalseid garantiisid ja teenuseid.

Tuline diskuteerija Peeter Mardna pakkus näiteks välja, et kolme ja enama lapse puhul võiks riiklik vanemapalk olla kuni 1500 eurot ning see ei peaks sõltuma inimese palgast. Leiti ka, et massiline immigratsioon pole suurema sündimuse saavutamiseks õige, sest siis riigi võimalused sündimust kontrollida vähenevad veelgi.

Aivar Jarne, *Kesknädal*

SISUKAS PEREKONVERENTS: Keskerakonna perekonverentsil Tallinna Lillepaviljonis tõdeti, et Eesti üheks olulisemaks probleemiks on sündimuse suurendamine ja rahvastiku juurdekasv. Konverentsil esinejad (vasakult): Jaak Aab, Siret Kotka-Repinski, Merike Martinson ja Alina Tubli.

Eesti väljakutseks on rahvastiku püsimine

Eelmisel nädalal Eesti Koostöö Kogu koostatud ja Riigikogus esitletud Eesti inimarengu aruande „Eesti rändeajastul“ põhisõnumiks on: ilma sisserändeta ei jää Eesti rahvaarv püsima. Seetõttu on Eestil vaja otsustada, kas tahame rännet meile kasulikult juhtida või üksnes reageerime isekujunevale sisserände.

Aruande autorite sõnul on Eesti koos ülejäänud maailmaga astumas uude rändeajastusse, mida iseloomustab inimeste rände suurendamine ja rände olemuse muutumine. Maailmas toimuv rändel on üks selge tunnusjoon – tõmme heaolu poole. Eestis on heaolu kasv, mõõdetuna inimarengu indeksiga, viimase 25 aasta jooksul olnud üks suuremaid Euroopas, ning selle tulemusega on Eesti muutumas sisserändajatele atraktiivsemaks. Samal ajal on ka töötajate huvi välis-tööjõu värbamise vastu viimastel aastatel oluliselt suurenenud.

Autorid nimetavad kirjeldatud olukorda rändepöördeks. Asjaolu, et mitte kõik Eesti inimesed, eriti ääremaa elanikud ja lihtsamate tööde tegijad, ei saa küllaldaselt osa heaolu kasvust, põhjustab endiselt väljarännet Soome ja teistesse ELi riikidesse. Samal ajal on üldise heaolu kasvades suurenenud ka sisseränne, eriti väljastpoolt Euroopa Liitu. 2015. aastal ületas esimest korda viimase 25 aasta jooksul Eestisse saabujate arv Eestist lahkujate arvu.

Kaks last naise kohta

Juhul kui väljarände ülekaal ja madal sündimuse jätkuksid, väheneks inimarengu aruande rahvastikuprognosi järgi Eesti rahvaarv 21. sajandi lõpuks allapoole 800 000 piiri. Aruandes jõutakse järeldusele, et Eesti rahvaarv kasvaks vaid juhul, kui 30 aasta pärast sünnitaks iga naine vähemalt kaks last ja Eestisse oleks elama asunud ligi 200 000 sisserändajat.

Rahvaarvu taastootmiseks on vaja panustada nii pere- kui ka rändepoliitikasse. Eesti on muutu-

nud rändest sõltuvaks ehk teisisõnu, rahvastiku tänast taset ei ole võimalik säilitada üksnes sündimuse suurendamisega, vaid paratamatu on ka sisserände soodustamine. Aruande autorid esitavad ettepaneku koostada rändestrategia, et põhjalikult läbi töötada riigi peamised rändepoliitilised eesmärgid.

Aruanne jõuab ka järeldusele, et eesti- ja venekeelse elanikkonna sotsiaalne sidesus on endiselt nõrk. Selle üks põhjus on endiselt eksisteeriv keeleliselt segregeeritud lasteaias- ja koolisüsteem, mis jagab lapsed emakeele alusel paralleelsetesse maailmadesse.

Paralleelühiskondade ühendamise

Euroopa kogemus näitab, et olukorras, kus sisserändajad on ülesindatud lihttööde tegijate hulgas ja koondunud elama odavamatesse linnapiirkondadesse, ei ole vaesuse ning rahvuse piiride kattudes pääsu sotsiaalsete probleemide eest. Autorid on seisukohal, et praeguse, uuesti kasvava sisserände tingimustes on Eestil aeg võtta ette otsustavad sammud keele- ja rahvuspoliitiliseks ühendamiseks. Lasteaed ja kool on need institutsioonid, mille kaudu saab muutuse algatada, ning seda tuleb teha.

Tartu Ülikooli linna- ja rahvastikugeograafia professori Tiit Tammaru peatoimetatud ja üle 40 autori koostöös sündinud aruanne keskendub uue rändeajastu mõjudele, hargmaisusele, ühiskonna sidususele, Eesti rahvastiku püsimisele ning keelele ja kultuurile.

Aivar Jarne, *Kesknädal*

Keskerakonna linnapeakandidaat Triin Varek: Usun Rakvere paremasse tulevikku

Algus esilehel

Kindlasti toetan seda, et lasteaiadepetajad saaksid sama pika puhkuse kui kooliõpetajad. Arutelud näitavad, et kultuuriinimesed on unarusse jäetud ja linnasüda ei tuksu nii nagu peaks – rohkem võiks elu olla keskvaljakul. Kindlasti on meie sõnum see, et linna elukeskkonna arengusse tuleks teha investeringuid ning olulistel teemadel tuleb läbi viia rohkem ja ulatuslikumaid rahvaarutelusid.

Sina oled valmis?

Pea olema! Muidugi tunnetan suurt vastutust, sest kandidatuur on väga suur väljakutse. Ei ole veel teada teised esinumbrid, kuid aiman, kes nad olla võivad ja kindlasti olen nende inimestega tuttav. Minu kandidatuur, ja sellisel kujul, võib tulla neile suure üllatusena. Saan hästi ka aru, et minu taust, ka info linna kohta, ei ole samal tasemel kui inimesel, kes on Rakvere linna juhtimisega tegelnud 20 aastat.

Ma usun, et minu nõrkus on minu tugevus. Olen siiras. Kindlasti ei suuda ma vastata poliitiliselt korrektsete lausetega kõigele. Ja ma ei soovigi. Rahvas seda kindlasti ei oota. Soovitakse ju muutusi, uusi inimesi, uusi seisukohti... Uued inimesed toovad endaga uue energia. Eks igaüks teeb ise otsuse. Me oleme oma valikutes ju vabad.

On sul linnakodanikule nüüd juba mõni soovitus, kuigi sügiseni on aega?

Teised lubavad, aga meie teeme! Rahva Rakvere! Usun, et kohalike omavalitsuste valimistel ollakse üsna isikulisel, ja erakondlik kuuluvus ei ole siinkohal nii tähtsal kohal. Inimesi huvitavad kandidaadid: kes nad on ja kas nad on võimelised oma lubadusi realiseerima? Ka pikkades, n-õ lohisevates nimekirjades, kus on inimeste arvuga tekitatud n-õ mahtu, on kindlasti vahvad, tublid inimesed. Kuid ise valijana olen alati lähtunud ka sellest, et vaadates seal umbes

40. või näiteks 54. kohal olevat isikut, siis teda valides... Mis on see tulu, mida luuakse? Sellisel juhul antakse muidugi hääled erakonnale või valimisliidule, aga too isik reaalselt volikogusse, mõnda komisjoni, asja päriselt ajama ja kaasa rääkima ju ei saa.

Seega, kui läheb hästi, hakkad Rakvere linna juhtima?

Kui läheb hästi, võtan selle vastutuse. Muidugi on oluline oma meeskonna ja Keskerakonna nimekirjaga saada

volikogusse rohkem kohti kui praegu.

Minu ema (Ellen Varek, kes oli hinnatud inglise keele õpetaja ja õppealajuhataja nii Rakvere Gümnaasiumis kui ka Haljala Gümnaasiumis) armastas ikka inglise keeles korrata: „You win. Or you learn.“ Sa kas võidad, või sa õpid. Ja nii ongi.

Küsis Indrek Veiserik

TALLINNA TV

12. - 18. juuni 2017

ESMASPÄEV, 12.06.

08:00 Nädal +*
09:00 Roheline vabariik*
09:25 Kultuurimeeter*
09:55 Vintskapist soklini*
10:20 Nädal +*
11:20 Poolkuu Igor Gräziniga*
11:55 Inimese mõde. Leelo Tungal 1/2*
12:40 Narva Energiajooks. Poolmaratoni ENMV*
13:10 Inimeste lood*
13:40 Info TV
14:35 Draamaseriaal. Veresidemed 137/322
15:25 Draamaseriaal. Veresidemed 138/322
16:15 Draamaseriaal. Veresidemed 139/322
17:00 Saaga (2015) 2/10*
17:30 TeTeVeke lastele
18:00 TÄNA. Uudised
18:10 Draamaseriaal. Südasuve leegid 71/140
19:05 Ühistegevuse pooltund
19:30 Terve tervis
20:00 TÄNA. Uudised
20:15 Täna maailmas
20:30 Suvestuudio
21:00 Rändur. Horvaatia 2/2
21:30 Naised, kes ei nuta*
22:10 TÄNA. Uudised
22:20 Itaalia miniseriaal. Perekond 5/8
00:05 TÄNA. Uudised*
00:20 Täna maailmas*
00:35 Suvestuudio*
01:05 Info TV

TEISIPÄEV, 13.06.

08:00 TÄNA. Uudised*
08:15 Täna maailmas*
08:30 Suvestuudio*
09:00 Rändur. Horvaatia 2/2*
09:30 Terve tervis*
10:00 Draamaseriaal. Südasuve leegid 71/140*
10:50 TÄNA. Uudised*
11:00 Naised, kes ei nuta*
11:40 Ühistegevuse pooltund*
12:05 Info TV
14:35 Draamaseriaal. Veresidemed 140/322
15:25 Draamaseriaal. Veresidemed 141/322
16:10 Draamaseriaal. Veresidemed 142/322
17:00 Suvestuudio*
17:30 TeTeVeke lastele
18:00 TÄNA. Uudised
18:10 Draamaseriaal. Südasuve leegid 72/140
19:05 Roheline vabariik
19:30 Kultuurimeeter reformatsioonist
20:00 TÄNA. Uudised
20:15 Täna maailmas
20:30 Suvestuudio
22:00 Otse künnesse
23:00 TÄNA. Uudised
23:10 Dokumentaalfilm. Alati on alati (2012)
00:00 TÄNA. Uudised*
00:15 Täna maailmas*
00:30 Suvestuudio*
02:00 Info TV

KOLMAPÄEV, 14.06.

08:00 TÄNA. Uudised*
08:15 Täna maailmas*
08:30 Suvestuudio*
10:00 Draamaseriaal. Südasuve leegid 72/140*
11:00 Otse künnesse*
12:00 OTSE: LV Pressikonverents
12:30 TÄNA. Uudised*
12:40 Roheline vabariik*
13:05 Kultuurimeeter reformatsioonist*
13:35 Info TV
14:25 Draamaseriaal. Veresidemed 143/322
15:10 Draamaseriaal. Veresidemed 144/322
16:00 Suvestuudio*
17:30 TeTeVeke lastele
18:00 TÄNA. Uudised
18:10 Draamaseriaal. Südasuve leegid 73/140
19:05 Vapsid. Must-valge võitlus (2015) 2/8
19:30 HeadRead 2016. Mihhali Šiškin
20:00 TÄNA. Uudised
20:15 Täna maailmas
20:30 Suvestuudio
21:20 Dokumentaalfilm. Trumpi vihane Ameerika (2016)
21:50 Parlamendi pooltund
22:15 TÄNA. Uudised
22:25 Ohtlik meetod (Suurbritannia, 2011)
00:05 TÄNA. Uudised*
00:20 Täna maailmas*
00:35 Suvestuudio*
01:25 Info TV

NELJAPÄEV, 15.06.

08:00 TÄNA. Uudised*
08:15 Täna maailmas*
08:30 Suvestuudio*
09:20 HeadRead 2016. Mihhali Šiškin*
09:50 TÄNA. Uudised*
10:00 Draamaseriaal. Südasuve leegid 73/140*
10:50 LV Pressikonverents*
11:20 Dokumentaalfilm. Trumpi vihane Ameerika (2016)*
11:50 Parlamendi pooltund*
12:15 Vapsid. Must-valge võitlus (2015) 2/8*
12:40 Poolkuu Igor Gräziniga*
13:15 Inimeste lood*
13:45 Info TV
14:25 Draamaseriaal. Veresidemed 145/322

15:10 Draamaseriaal. Veresidemed 146/322
15:55 Draamaseriaal. Veresidemed 147/322
16:40 Suvestuudio*
17:30 TeTeVeke lastele
18:00 TÄNA. Uudised
18:10 Draamaseriaal. Südasuve leegid 74/140
19:05 Horisont
20:00 TÄNA. Uudised
20:15 Täna maailmas
20:30 Suvestuudio
21:20 Teie arvamus, palun!
22:05 Tervisevõti.
Dr Viktor Vassiljev
22:40 TÄNA. Uudised
22:50 Otse künnesse*
23:50 TÄNA. Uudised*
00:05 Täna maailmas*
00:20 Suvestuudio*
01:10 Info TV

REEDE, 16.06.

08:00 TÄNA. Uudised*
08:15 Täna maailmas*
08:30 Suvestuudio*
09:20 Tervisevõti.
Dr Viktor Vassiljev*
09:55 TÄNA. Uudised*
10:05 Draamaseriaal. Südasuve leegid 74/140*
10:55 Horisont*
11:50 Tartu linna rahvatantsu galakontsert 1/2*
12:50 Dokumentaalfilm. Alati on alati (2012)*
13:40 Teie arvamus, palun!*
14:20 Draamaseriaal. Veresidemed 148/322
15:05 Draamaseriaal. Veresidemed 149/322
15:55 Draamaseriaal. Veresidemed 150/322
16:40 Suvestuudio*
17:30 TeTeVeke lastele
18:00 TÄNA. Uudised
18:10 Draamaseriaal. Südasuve leegid 75/140
19:05 Vintskapist soklini
19:30 Kultuurimeeter
20:00 TÄNA. Uudised
20:15 Täna maailmas
20:30 Suvestuudio nädal
21:00 Taevariik UFODEGA
21:30 Maatriks
22:15 TÄNA. Uudised
22:25 Teener (USA, 2013)
00:35 TÄNA. Uudised*
00:50 Täna maailmas*
01:05 Suvestuudio nädal*
01:35 Info TV

LAUPÄEV, 17.06.

08:00 TÄNA. Uudised*
08:15 Täna maailmas*
08:30 Suvestuudio nädal*
09:00 Taevariik UFODEGA*
09:30 Stiilistuudio
09:30 Draamaseriaal. Südasuve leegid 75/140*
10:00 TÄNA. Uudised*
10:50 Terve tervis*
11:00 Kultuurimeeter*
11:30 Rändur. Horvaatia 2/2*
12:30 Horisont*
13:25 Info TV
15:00 Linnalend.
Tallinna 1 tantsupidu
16:15 Teie arvamus, palun!*
17:00 Suvestuudio nädal*
17:30 TeTeVeke lastele
18:00 TÄNA. Uudised
18:05 Vintskapist soklini*
18:30 Ars longior. Sinu kuus kunstiteost 2/6 (2014)
18:55 Tartu linna rahvatantsu galakontsert 2/2
20:00 TÄNA. Uudised
20:20 Dokumentaalfilm. Kuidas kliima ajalugu muutis 1/2 (2014)
21:15 Pillimeeste klubi
22:15 TÄNA. Uudised
22:20 Itaalia miniseriaal. Isalt tütrele 1/4
00:00 Kultuurimeeter*
00:30 TÄNA. Uudised*
00:50 Info TV

PÜHAPÄEV, 18.06.

08:00 TÄNA. Uudised*
08:20 Tervisevõti.
Dr Viktor Vassiljev*
08:55 Kultuurimeeter reformatsioonist*
09:25 Ars longior. Sinu kuus kunstiteost 2/6 (2014)*
09:55 TÄNA. Uudised*
10:00 Poolkuu Igor Gräziniga
10:35 Dokumentaalfilm. Kuidas kliima ajalugu muutis 1/2*
11:30 Itaalia miniseriaal. Isalt tütrele 1/4*
13:10 Pillimeeste klubi*
14:10 Tartu linna rahvatantsu galakontsert 2/2*
15:20 Otse künnesse*
16:20 Terve tervis*
16:50 Kultuurimeeter*
17:20 Vintskapist soklini*
17:45 TeTeVeke lastele
18:15 Hiina - suurte võimaluste maa (2014) 3/3
18:45 Maatriks*
19:30 Heeroldi jutud. Püha Olavi Gild (2012)
20:00 Nädal +
21:00 Saaga (2015) 3/10
21:30 Inimese mõde.
Leelo Tungal 2/2
22:20 Rillington Place 2/3
23:15 Taevariik UFODEGA*
23:45 Nädal +*
00:45 Saaga (2015) 3/10*
01:15 Info TV

Külaelu edendaja Nelli Uustalu: „Keskerakonna maksupoliitikas on talupojatarkust.“

Eesti külaellu on toonud uut energiat mõnedki inimesed, kes linnast maale elama kolinud. Üks neist, Tartu Ülikoolis majandusteaduskonna lõpetanud Nelli Uustalu (*pildil*) rajas koos abikaasa Vladimiriga kodu Tartumaale Puhja-Konguta teele jäävasse Soova tallu. Ehkki tööst poleks puudus ka kodu, muudab Nelli pensionipõlve tegusamaks osalemisega nii Puhja kui ka Konguta valla seltsielus.

JAAN LUKAS Jõgevamaa ajakirjanik

Hakkajale naisele läheb igati korda ka Eesti poliitika- elus toimuv. Küllap see oligi põhjuseks, et hiljuti valiti ta Keskerakonna 28-liikmelise Puhja osakonna esimeheks.

Soova talus jookseb esimesena vastu koer. Väikeses aias jalutab kukk koos kanadega. Taamal paistab vaade 19 kilomeetri pikkusele Kavilda ürgorule. Seni kuni perenaine Nelli kohvi keedab, ajame juttu peremehe Vladimiriga, kes lähedastele ja sõpradele on Volli.

Selgub, et Vladimir on kunagi töötanud Tartu teeninduskombinaadis „Edu“ kommertsdirektorina ning hiljem olnud juhtivas ametis ka Kurtide Ühingu. Vladimir näitab tooli, mille ta kadakatest ise meisterdas. Siis aga heliseb telefon. „Sõbrad kutsusid Peipsi järvele kalastama. Emajõgi jääb meie kodust vähem kui kümne kilomeetri kaugusele. Seal aga käib rohkesti Läti kalastajaid, ja paistab, et püüavad kõik kala ära. Olen kuulnud, et lätlased püüavad kala koguni Tartu linnas,“ räägib Vladimir. Tema sõnul võib õnnelik olla ka siis, kui saab kätte palju väikesi kalu. „Viidikatest saab näiteks sprotte teha – tulevad sama head kui kiludest valmistatud,“ teab ta.

Kujundlikus mõttes võib kalapüügil ja poliitikal mõnegi sarnasuse leida. Poliitikasse pürgijatel on näiteks sihiks saada endale mandaat Riigikogus või kohalikus volikogus.

„Jah, nii see on. Oluline on aga, kuidas seda teha, kas omakasupüüdliselt või ka paljude-paljude inimeste peale mõeldes. Poliitikategijaid, kes sind nagu enne ei tunnegi, kuid aktiveeruvad enne valimisi, ei tohiks tõsiselt võtta,“ arvas Nelli Uustalu. „Püüan igati kaasa aidata, et haldusreformi

tulemusena loodava Elva suurvalla volikogusse valitaks ausad ja tublid inimesed. Ise ma kandideerida ei kavatse.“

Suurema omavalitsuse elujõust

Küsimuse puhul suuremate omavalitsuste mõttekusest jääb Nelli Uustalu veidi mõtlema ja ütleb siis: „Tegelikult on see päris hea idee. Nii tekiavad ehk paremad võimalused paikkonna murede lahendamiseks. Näiteks Puhjast

võiks buss Elvasse sagedamini sõita. Praegu saab Elvasse hommikul, tagasi aga alles õhtupoolikul. Ja ehk saabki tugevam omavalitsus kaasa aidata jõudsama ettevõtluskeskkonna kujunemisele ja töökohtade loomisele maapiirkondades. Meie kodukandi suurim ettevõtte on olnud Sangla turbatööstus, mis aga vägagi keerulisi aegu ja tööseisakuidki üle elanud. See on mõjunud paljude kohalike inimeste ja nende perede majanduslikule olukorrale.“

Arvamusel mitmest poliitikategijast

Nelli sõnul hakkas ta poliitikast huvituma ennekõike läbi majandusprisma. „Töötasin teeninduskombinaadis „Edu“, mis

oli tollastes oludes isemajandav ettevõtte. Hästi on mees ka IME idee väljakuulutamise. Sellest ajast pean senini lugu Edgar Savisaarest.“

Tänast Keskerakonna esimeest ja peaministrit Jüri Ratast nimetab proua Uustalu väga sümpaatseks, korrektseks ja õiglaseks poliitikaks. „Eesmärke pole tal aga kerge saavutada ja pidevalt tuleb lahendada keerulisi olukordi. Energiat ja jõudu talle selle tööga toime tulemiseks!“ Palun Nelli Uustalul nimetada ka oma lemmikuid Tartumaa poliitikategijate hulgas. „Igati tragi ja arukas naine on Gleeri Paur. Olin temast kuulnud. Rõngus toimunud erakonna piirkonakonverentsil küsisin Meeksi naistelt, et kas proua Paur ka juba kohal. Gleeri istus aga taga. Ajasime veidi asjalikku juttu. Gleeri Paur võttis ka sõna ja tema jutus oli tugev tõetera sees. Tõsine tegija on poliitika-huviline Elva haigla juht Peeter Laasik.“

Maksuküsimusega maksab tegelda

Nelli Uustalu on Puhja Maanaiste Seltsi esinaine. „Seltsis räägime sageli poliitika-teemadel. Üks igapäevaeluga tugevamini seotud valdkondi on maksud. Pean talupojatarkuseks Keskerakonna ideed suurendada tulumaksuvaba miinimumi. Isiklikult pensionärina ma sellest ei võida. Kui aga paljudel töötavatel inimestel rohkem raha kätte jääb, saavad nad rohkem panustada oma peredesse ja kodudesse, hobidesse, elada tervislikult ja väärikalt.“ Räägib paikkonna elu edendaja. „Kui olmemuresid vähem, tekib usutavasti noortel ka suurem huvi poliitika vastu. Noori on poliitikasse igati vaja, ka Keskerakonna ridadesse,“ arutleb ta. Lastega pered on pidevalt Puhja Maanaiste Seltsi huviorbiidis. „Oleme aastaid väikelastele „pä-

tusid“ kudenud ja laste jaoks muidki käsitöötooteid valmistanud. Puhja kirikusse tegime aga patju, et inimestel parem istuda oleks.“

Nelli jutustab ka kohalikus päevakeskuses koos käiva Puhja Maanaiste Seltsi korraldatud reisidest, koolitustest, rahvusvahelise maanaisteliikumise juhtide vastuvõtmisest ja neile Eestimaa tutvustamisest ning mõnest muustki.

Veel on Nelli Uustalu üheks eestvedajaks Konguta vallas tegutsevas Mäeotsa külaseltsis. Ta kiidab tõhusat koostööd Konguta vallavalitsusega ja Konguta rahvamaja juhataja Meelis Külaotsaga.

Naistetalgud

Nelli ja Vladimiri lastest on tütar Kaisa florist ja tõsiselt töötegitajaks on ka poeg Eigo. Lapselapsi on kokku neli, suuremad neist juba töötavad.

„Igasse peresse pole aga õnne jätkunud. Mitmed naised elavad maal üksinda või koos lastega. Nii palgatakse külapealt mehi raskemaid majapidamistöid tegema. Korralikum tööjõud on aga tihti kaugemale läinud. Võimalikud appitülid on oma elu kangema kraamiga rikkunud, mistõttu nende keha- ja vaimujõudki kesiseks jäänud. Ent nutikust mõelda, kuidas raha võimalikult kiiresti ja kerge tööga kätte saada, jätkub neil küll.“

Puhja Maanaiste Selts mõtleb, et meiekandi naised ei peaks selliste abimeestega tegemist tegema, ja otsustasime, et kui mõni naine majapidamises abi vajab, võtame naisteseltskonna kokku ja teeme vajalikud tööd ära talgute korras,“ selgitas Nelli Uustalu.

Loo lõpetuseks võiks öelda, et Puhjat on mainitud ka ansambli „Naised kõõgis“ laulus „Aasta ema“. Selles laulus kutsutakse Puhja elama.

Eesti kopeerib Norra e-valimisi

Jaanipäevaks on selgunud, kas Eestis sai kasutusvalmis uus e-valimiste süsteem, mis põhineb Norras proovitud ja loobutud meetodil.

31. mail toimus Toompeal Vabariigi Valimiskomisjoni ruumides uut e-hääletuse süsteemi „IVXV“ tutvustav seminar. Lisaks tarkvara valmimisele juunis lubas Riigi Valimisteistuse e-hääletamise juht Tarvi Martens oma ettekandes ka pilootvalimisi augustis. See on suure riskile minek, sest ebaõnnestumisel tuleb pärisvalimised korraldada senise tarkvaraga, „millel pole häda midagi“.

Uus süsteem on vähem Eesti

ID-kaardi-spetsiifiline ja esinejate sõnul rohkem universaalne. Kuigi seda välja ei öeldud, näib see süsteem olevat teistesse riikidesse eksportimiseks. Siiani kasutatud süsteemis olid eraldi serverid e-hääletuste vastuvõtmiseks, talletamiseks ja tulemuse kokkulegemiseks. Hääletajad liikumist sai võrrelda logifailide alusel.

Norras kasutati 2011. aastal testvalimistel vaid ühel serveril (e-urn) põhinevat süsteemi, mille sees toimub kõik alates hääletajale kandidaatide nimekirjade saatmisest, digitaalselt krüpteeritud hääletuste vastuvõtmisest, kehtivate hääletuste lugemiseks ettevalmistamisest ja valimis-

tulemuse kokkulegemisest. Uuel süsteemil on 5 osapoolt. Korraldaja ja lugeja annab valimisteks sisendi (nimekirjad) ja loeb tulemuse. Hääletaja annab arvutis e-hääle ja soovi korral verifitseerib nutitelefoni. Koguja on uus roll, kes võtab vastu e-hääled, ja selleks saab Riigi Infosüsteemide Amet (RIA). Uus osaline on töötaja, kes verifitseerib, anonümiseerib (eemaldab hääletaja isikuandmed) ja miksub e-hääled. Miksimine oli Norras kasutatud süsteemis, ning see tähendab ümberkrüpteerimise ja segamisega andmetest kogumi moodustamist, mille terviklust saab hiljem tõestada.

Krüptosüsteem ElGamal loodi 1985. aastal. Valimiste uues rollis on audiitor, kes verifitseerib tekkinud andmed. Varem vaatles ta valimiste läbiviimise õigsust. Hääled jäävad uue süsteemiga koguaja ja töötaja valdusse, ning sellega suureneb tõenäosus ka volitamata ligipääsuks neile. Hääle verifitseeritavus tuleb kuni selle valijalt vastuvõtmise kinnituseni, talle ei tõestata hääle minekut lugemisele (nagu siiani), sest saab anda rohkem kui ühe e-hääle. Hääle salajasus peab olema garanteeritud vaid 30 päeva pärast valimisi, paberil on see absoluutne.

Virgo Kruve

Riigihalduse mõnest prioriteedist

Uueks riigihalduse ministriks saav Jaak Aab astub ametisse keerulisel perioodil – osa omavalitsusi on pöördunud kohtusse, eesmärgiks tühistada omavalitsuste sundliitmine, kuna see on otseselt vastuolus Eesti Vabariigi põhiseadusega, mille 158. paragrahv sätestab: „Kohaliku omavalitsuse üksuste piire ei tohi muuta vastavate omavalitsuste arvamust ära kuulamata.“

Eredaks näiteks sellest, kuidas rahva arvamust ei peetud millekski, on Hiiumaal Kärdla linna ja Kõrgessaare valla baasil moodustatud Hiiumaa vald, kust noored pagevad nagu rotid uppvalt aluselt. Hiiumaa vald on kogu oma eksistentsi ajal olnud meedia kriitika objekt.

Valdade liitmisel-lahutamisel peab valitsus arvestama rahva enamuse tahtega. Reformistide kauaaegne võimutsemine ja IT võidukäik kujundas Eesti Vabariigi ametnikeriigi. Ametnikke sigines igal aastal juurde nagu seeni pärast

vihma. See poliitbroilerite mass pidurdab riigi arengut, kuna suur osa riigi sissetulekust kulub ametnike palkadeks. Oravate peaministri hr Ansipi utoopiline plaan viia riik viie Euroopa Liidu rikkama hulka langetas meid hoopiski viie vaesema sekka.

Postimees (7.10.2015) märkis, et Eestis on 136 900 igasugust ametnikku (iga üheksas elanik sünnist-surmani on ametnik) ning sellega on see paljukiidetud e-riik Euroopa Liidus esikohal. Ilmselt on ametnike arv tänaseks veelgi suurem. Siit järeldub: valitsuse prioriteet peaks olema ametnike arvu otsustav kärpimine. Vabanevate vahendite suunamine rahvamajanduse arendamiseks omakorda kindlustab riigi tulude kasvu ja tasakaalustatud riigieelarve säilitamise.

Elmar Hollmann (94), Kärdla, Hiiumaa

Üha paisuv „verevahetus“

See kurbkoomiline olukord on Eestis kestnud juba üle 17 aasta. Piltlikult öeldes, siin nagu toimiks „verevahetus“ – Euroopa madalaimate miinimumpalkade ja mõnel juhul ebaõiglase emapalkade tõttu lähevad parimates aastates noored naised hoopis välismaale lapsi sünnitama ja oma pereelu elamisväärsemaks muutma. Samas need, kes päevast-päeva kiruvad, et „koligu lasnamäelased tagasi oma põlisele kodumaale“, ise üldse ei pane tähele, et igal aastal lubatakse oma riigist pagened eestlaste asemel tööjõuks riiki sisse tuhandeid ukrain-

lasi, valgevenelasi, venelasi, rääkimata ka Aafrika poolt trügivatest pagulastest... Juba murrame tõsimeeli pead selle üle, et kuidas sissetoodud umbkeelsetest väljamaalastest kasvatada uusi „asenduseestlasi“ (?!?). Kui see pole tõeline verevahetus (oma veri võõra vastu), siis mis see on? Ja kui palju kordi kallimaks see kõik kokku läheb, võrreldes sellega, mis algusest peale kulunuks minimaalse elatustaseme tagamiseks, et eestlased loobuks Eestist ära minekust.

Igihaljas tõde on see, et õnnetust enne-

tada ja ära hoida on alati palju kordi kergem, kui juba lahvanud õnnetusega hakkama saada. Keskerakond võttis endale vastutuse nii tõsise väljakutse pärast ja hakkas radikaalseid meetmeid kasutades 17-aastasest „tulekahju“ kustutama, et Eesti riiki päästa. Samas näeme, kuidas parempoolsed erakonnad selle vastu võitlevad, ja nii kujunebki olukord, kus Keskerakonna tõhusamaid meetmeid paremuse suunas üritatakse „lihvida“ vaid kosmeetilisteks ilustusteks, mis muidugi on paremad kui mittemidagi, kuid vajalikku muudatust vaevalt et

toovad ega suuda nihutada olukorda riigis surnud punktist sellises suunas, millega kaasneks nende tublide eestlaste stimuleerimine jääma kodumaale elama, töötama ja peret kasvatama, kes juba praegu kohvreid pakivad. Või innustaks neid tublisid eestlasi, kes elavad ja töötavad välismaal, kuid jälgivad olukorda kodumaal, mõlgutama mõtteid võimaluste avanedes naasta Eestisse.

Udo Knaps, Märjamaa, Rapla maakond

Elanikel olgu prügi äravedu prii!

Prügisse mineva taara äraveo tasu peaks olema juba arvestatud kauba-hinna sisse. Miks tooteid ei pakendata pabertarasse? Vanasti pakiti kaup paberisse ja taarast vabaneda oli lihtne – selle sai pliidi all või ahjus ära põletada. Nüüdsel ajal kasutatakse pakendamiseks erinevaid plastmaterjale, mida põletada ei saa ega tohi, ning

taara tuleb viia prügikonteinerisse. Mis on prügisse mineva taara prügi-veofirmade jaoks? Eks ikka tulud toormed, millest saab toota vajalikke asju. Siit järeldus: tarbija on kaupa ostes kinni maksnud taaragi, millest jäätmekäitluses saavad kasulikud toormed. Kui tarbija annab materjali jäätmekäitlusfirmadele, siis teeb ta heateo

ega peaks veelkord maksma selle eest, mis temalt prügi nime all ära viiakse. Elanikud ehk tarbijad tuleks vabastada prügiveotast. Kui see vabastus ükskord tuleks, reostatakse loodust senisest vähem ning „Teeme ära“-kampaaniate ajal ei peaks rahvas metsast või kraavidest kokku korjama tonnide kaupa rämpsü.

Asulatesse tuleb panna suuremad prügikonteinerid. Olen näinud, et tihti kipuvad need olema liialt täis ning kotitüüpi prügi vedelevad konteinerite kõrval maas.

Hillar Kohv Viinahaualt, Tori vald, Pärnumaa

Vana Postitee väärrib säilitamist

Aeg-ajalt vapustab meil loodusehuvilisi ja loodusteadlasi Keskkonnaameti teadaanne, millega avalikustatakse järjekordne keskkonnaministri käskkirjaga mõne Eestis kaitse all oleva loodusobjekti kaitse alt välja arvamise või kaitsemeetmete muutmise (enamasti lahendamise-levendamise) kohta. Eelmisel nädalal ilmus mitmes ajalehes kuulutus vana Tartu-Võru maantee, kunagise Postitee Liiva-Värbuse lõigu „lindpriiki“ muutmisest.

Tegemist on juba muistsest ajast, vähestasti 1300. aastast, igatahes enne Kirumpää ja Vastseliina linnuste rajamist, kasutatud liiklussoonega, mis on kujunenud sajandite vältel ja jäänud suurtest ümberkorraldustest-rekonstrueerimistest-moderniseerimistest suhteliselt puutumata. See läbi rahutu reljeefiga metsarohke maastiku ja poolarahvialise inimasustuse kulgev, pisut üle 20 kilomeetri pikkune vana maantee koos üle Tilleoru Puskaruni jätkuva lõiguga on Eesti üks looduskauemaid matkateid, olgu jalgsi, jalgrattaga või autoga.

Vaevalt et on kuigipalju neid, kes soovivad Põlva talurahvamuseumi Karilatsis või Eesti maanteemuuseumi Varbusel külastama jõuda nii kiiresti kui rattad suudavad, jättes tähelepanuta lookleva tee ja ümberkaudse maastiku võlud. Postitee ääres on mitmeid muidki vaatamisväärsusi, nagu Küka määnd ja vana kõrtsihoone, Voorepalu ja Tilleoru loodusrajad, Palo järv ja nn Põdrakivi. Võru poolt tules pakub omaette huvitavat lahtimõtestamist külanimedele rodu Puskaru-Tilleoru-Ihamaru-Karilatsi. Kaitse alt välja arvatud maanteel kihutades jääksime nendest huviojektidest ja kaasamõtlemistest suuresti ilma.

TEE VIIB TILLEORGU: Kunagi pakkus selle paiga läbimine teel Võrust Tartusse või teistpidi kaugemalt tulnud bussireisijale kenakest sõiduelamust. Paraku on härja- ja hobujõul rajatud autoajastul tulnud nii siin kui ka mujal mingil moel moderniseerida. Siiski peab meeles pidama, et teemajanduses totaalne lamemaisusse püüdlemine vaesestab sajanditaguseid maastikke ja rännuradu. Nende tasandamine käib kihku-kähku, kuid sellest kujunevad kaotused on mõnikord kurvastavalt rängavõitu ning vägevate uutiste pahu tagajärgi osatakse märgata alles siis, kui tehtut enam praavitada ei anna. Foto Tiit Maksim

Meenub 60 aasta tagune analoogiline projekt Kasaritsa-Haanja-Murati maantee noolsirgeks ehitamiseks, mille toonane looduskaitselisevalitsus siinkirjutaja aktiivsel osalemisel suutis, vaatamata NL kaitseministeeriumi survele, kooskõlastamata jätta ja tagasi lükata, nii et sealne matkajaid paeluv ülikäänuline tee püsib tänini endisel trassil.

Pärast uue Tartu-Võru trassi ja Põlvasse suunduva Liiva-Kiidjärve tee rajamist 1970. aastatel minetas vana Postitee oma senise

logistilis-strateegilise tähtsuse ning leiab nüüd kasutamist peamiselt kohaliku tähtsusega vedude ja sõitude tarbeks. Selle maantee laiendamiseks või koguni õgvendamiseks puudub praktiline vajadus, kuna liikumiskiiruse suurendamisest tulenev ajavõit sellel vahemaal jääks kuni 10 minuti piiridesse. Liiklusohutuse asjus ei ole see tee olulisi nurinaid tekitanud, kui vaid roolis on mõistlik sõitja.

Heeltõid seal ringi sõites võis märgata mitmes kohas oli teepervede leedud märkvaiaasid tulevaste kraavisüvendamiste tähisteks. Nii et Maanteeamet on juba asja juurde asunud, ootamata 9. juunil maanteemuuseumis korraldatava avaliku arutelu seisukohti ja Keskkonnaameti menetlustoiminguid.

Karta on aga, et Eesti riiklikud ametid ei pea isamaa ilu hoida sooviva avalikkuse arvamusi millekski, ja poolasjatute rahakulutuste teerull muudab ka kõne all oleva looduskauini idse Postitee lamedaks.

Olav Renno, emeriitteenur Viljandimaa Karksi vallast

Olav Renno (85) on linnuteadlane, Eesti Ornitoloogiaühingu auliige, bioloogiakandidaat (=PhD), Eesti Looduskaitse Seltsi asutaja- ja auliige, 1968–78 Teaduste Akadeemia looduskaitsekomisjoni teadussekretär, Matsalu looduskaitseala asutajadirektor (1958), 1972–1992 TA zooloogia ja botaanika instituudi vanemteadur, Eesti Vabariigi teaduspreemia laureaat (1994), Karksi valla aukodanik.

Tallinn 10130, Toom-Rüütli 3/5, Kesknädal

Reffide valimislauluke

(Laulda Toompea kõrgel kaldal omal viisil.)

Tallinn on vist hulluks läinud?! Kes on seda varem näinud: ummikud ja BUS-i rajad, kellele küll seda vaja?!

Ühistransport pole tulus – puhas mõttetud ja kulu. Kui kanalis tramm sõitma saab, siis ristirahvas rõõmustab!

Reidi teele jooni veate. Mida te küll sellest teate? Linnahallist tulu pole, raha kulub nii mis kole.

Mõne lehe koht on ahjus, kellelgi sest pole kahju. Lõunad pole tasuta, iga loll sest aru saab!

TTV-d ka pole vaja, see on minevikukaja. Studios kui kustub valgus, saabub uue aja algus.

Meil parteis on kõvad reffid, oleme kõik väga šefid. Teie reiting ainult kukub. Kes teid valib, pupujukud?!

Meedia teeb kõva kõra, nullime teid lihtsalt ära. Me teist üle sõidame, e-valimised võidame!

Luulendanud Kampaaniameister

Kõrvaltvaataja:

Et kõik maha lammutada, selleks mõistust pole vaja!

Keskerakonna Tartu linnaeakandidaat on Aadu Must

Keskerakonna Tartu piirkond nimetas kohalike omavalitsuste valimisteks Tartu linnas esinumbriks ja linnaeakandidaadiks Riigikogu praeguse kultuurikomisjoni esimehe Aadu Musta. Must sõnas, et on piirkonna juhatuse usalduse eest tänulik, ning kinnitas, et on valmis valituks osutudes linna juhtima.

„Olen alati kohalikke valimisi võtnud väga tõsiselt ning julgen öelda, et kui tartlased usaldavad mind linnaeak, olen valmis seda vastutust endale ka võtma,“ rõhutas Must, kes on pikima staažiga Tartu volikogu esimees, olles sellesse ametisse valitud mitmel korral.

„Olen Tartu linna juhtimisega olnud seotud aastast 2001, juhin Keskerakonna Tartu piirkonda ning Tartu koalitsiooni-erakonna liikmena panustanud linnajuhtimisse ka praegu, Riigikogu liikmena,“ rääkis Must oma tihedast seotusest Tartuga. Samuti peab ajaloo professor Must kord nädalas Tartu Ülikoolis üliõpilastele loenguid. Keskerakond on, väikese vaheajaga, juhtinud Tartut koos koalitsioonipartneritega ligemale 15 aastat.

Must rääkis, et Tartut ees ootavatest suurematest muutustest on kindlasti tähtis Suur-Tartu loomine, mis tähendab lähivaldade ühendamist Tartu linnaga. „Keskerakond on ka varasemalt alati rõhutanud, et linnapiirid ei tohi takistada Tartu harmoonilist arengut. Nüüd, haldusreformi valguses, tuleb nende eesmärkide ja väljakutsetega tugevalt tegelda, et Tartu oleks tugev Lõuna-Eesti keskus ja tunnustatud ülikoolilinn Euroopas,“ rõhutas Must. **Pressiteatest**

Tartu teated

Teisipäeval, 13. juunil kl 14 kohtutakse haridusosakonna saalis (Raekoja plats 12) Tartu abilinnapea **Jaani Ounapuuga**.

Nädala juubilar BRONISLAW KOMOROWSKI 65

Poola presidendid Lech Wałęsa, Aleksander Kwaśniewski, Lech Kaczyński, Bronisław Komorowski ja Andrzej Duda on Eesti poliitikahuvilistele teadatud isikud. Neist neljale on annetatud ka Eesti riiklikud aumärgid.

Bronisław Komorowski pärjati 2014. aasta märtsis Poolas riigivisiidil viibinud president Toomas Hendrik Ilvese poolt Maarjamaa Risti teenetemärgi ketiga.

Komorowski presidenduur aastail 2010–2015 algas ja lõppes dramaatiliselt. Toonane Seimi marsal Bronisław Komorowski oli esmalt Smoleński lennukatastroofis hukkunud president Lech Kaczyński kohusetäitja ja seejärel kandideeris ise presidendiks, vastaskandidaadiks hukkunud presidendi kaksikvend Jarosław Kaczyński. Teises voorus võitis valimised Bronisław Komorowski.

Järgnevat aastat olid Poola lähiajaloo ühed rahumeelsemad. Toimis president Komorowski ja peaminister Donald Tuski vaheline koostöö; rahvale ja poliitikutele suunatud sõnumid olid lepitust ja koostööd pakkuvad. President suhtles konfliktivabalt teiste riikide esindajatega, käis Moskvas võidupäeva tähistamas, keskendus riigi turvalisusele ja perepoliitikale. Viimases küsimuses on ta suhteliselt konservatiivne.

President Bronisław Komorowski populaarsus oli

kõigi viie aasta jooksul stabiilselt väga kõrge. Nii Poola rahvas kui ka Komorowski nn kodupartei Kodanikuplatvorm olid veendunud, et 2015. aasta presidendivalimised on lihtsalt n-ö vormistamise küsimus. Valimiskampaania korraldamiseks vajadust ei nähtud, piirduti kõrgendatud aktiivsusega. Langus-trendis olev Kodanikuplatvorm hoidis kõrvale. Ta arvas, et pole õige segada enesekindlalt võidule lähenevat Komorowskit. Läks aga teisiti. Hästikorraldatud tempokas kampaania viis võidule hoopiski alles pool aastat tagasi peaaegu tundmatu Andrzej Duda.

Komorowski toetajatele jäi vaid võimalus siiras hämmingus ja jahmunult jälgida oma sooviku toetuse peatumatut langust ja vastaskandidaadi triumfi. Teha polnud enam midagi. Napp võit – 8,6 miljonit 8,1 miljoni vastu – muutis kõik. Koos presidenditooliga libises võim Kodanikuplatvormi käest ka riigi tasandil. Asjakäigule aitas kaasa peaaegu üldine muutuste ootus.

Poola küsitlusagentuur CBOS on aastakümnete jooksul uurinud presidentide populaarsust sama meetodika alusel. Võrdleva analüüsi põhjal oli esimese tööaasta järel toetusprotsent Wałęsal 63%, Kwaśniewskil 70%, Komorowskil 66% ja Dudal 57%. Kõige nõrgem oli Kaczyński 36%-ga. Põnevad on ka nn netotoetuse näitajad. Kui lahutame toetajate protsendist

vastuolijate protsendi, siis Komorowskit usaldas 52% ja Dudat 27% küsitletutest.

Ent Lech Kaczyński toetus osutus lausa negatiivseks, –14%; seega vastaseid oli tal enam kui toetajaid. Selline tulemus pole paraku meeltemööda praeguse võimupartei Ōigus ja Ōiglus esimehele Jarosław Kaczyńskile, kes soovib muuta ajalugu ja jäädvustada rahva mällu armastatuima ja patriootlikuima presidendina oma kaksikvenna Lech Kaczyński. Vaadates konkurent

on ülesanne väga vaevarikas. Tõsi on see, et Kaczyńskil on käes kõik vahendid, mis võimaldavad takistada praegusel presidendil rahva lugupidamist pälvida. Kwaśniewski ja Komorowski pole hetkel poliitikas aktiivsed. Verine võitlus käib legendaarse Lech Wałęsa nime määrimisega. Tundub, et Gdański lennuväljal Walesa nime võtmise ei õnnestu. Räägitakse hoopiski uue superlennuvälja rajamisest, millele saaks anda Lech Kaczyński nime.

Auväärsetel Poola presidentidel pole selle lahingu valguses just kõige meeldivam eluetapp.

Bronisław Komorowskil on Poola mõistes ideaalne poliitikutaust. Ta on ajaloolane, juba 16-aastaselt osales põrandalaluse töös, hiljem „Solidaruse“ tegevuses, on olnud interneeeritud. Komorowski CV-s on ka kaitseministri portfelli ja Seimi liikme staatus mitmes koosseisus.

Nii Bronisław Komorowski kui ka tema abikaasa Anna põlvnevad aristokraatlikest peredest, nad on soliidid ja väarikad ning hindavad kõrgelt pereväärtusi. Nii Kwaśniewski kui ka Kaczyński tütreid on olnud meediastaarid. Samuti enamik Wałęsa kaheksast lapsest. Komorowskid on suutnud oma viit last meedia tähelepanust säästa; selline on olnud ka laste soov.

Ühe üleriigilist tähelepanu pälvinud ohvri on Komorowski pidanud presidenduuri ajal siiski tooma, nimelt vuntsid. Esteetilised ja kaunilt kujundatud vuntsid olid üheks tema tunnusemärgiks. Varasemalt oli Komorowski aeg-ajalt vuntsidest loobunud oma naise palvel, seekord võttis vastu iseseisva otsuse. President kinnitas ühel kohtumisel rahvaga, et järgmine kord peab vuntsidest loobumiseks olema veelgi olulisem põhjus.

Presidendina oli Komorowski tuntud korrekse ja pisut isegi arhailise sõnakasutuse poolest. Varasemal ametireedel on ta endale lubanud selles valdkonnas siiski veidi vallatust. Komorowskit pärjati aastal 2002 Poola Raadio „Hõbedase suu“ tiitliga. Endine kaitseminister Komorowski on väljendunud järgmiselt: „Õeldakse, et Poola lendur on selline, kes vajaduse korral on võimeline lendama ka küüniuksega. Nüüd aga võin teile suurima rõõmuga teatada – see neid enam ei ähvarda. Poola piloodid hakkavad lendama F-16-ga.“ See sai lausutud uute sõjalennukite soetamise puhul.

Bronisław Komorowski hobiks on jahindus. Aristokraatlikuks peetavat ja loomakaitsjate poolt vihatud harrastust oli president nõunike soovil oma ametiajal sunnitud piirama. Ainult vahetevahel võttis lukustatud relvakapist salamisi Remingtoni ja suundus vaid väga lähedaste saatel jahile. Jaht on Komorowskile peretraditsioon olnud juba mitmeid põlvkondi. Midagi halba ta ise selles ei näe. Avalikkusest juba poolteist aastat eemal olnud Komorowskil on nüüd vaba voli jahti pidada ja meelepäraselt looduses viibida.

4. juunil sai president Bronisław Komorowski 65-aastaseks.

Rita Makarova,
Poola–Eesti klubi
Pro Polonia liige

Donald Trump äratab lootust ja usaldust

20. jaanuaril 2017 astus ametisse USA president Donald Trump. Esmatutvus Donald Trumpiga on pärit menufilmist “Üksinda kodus”, kus see hotellimogul juhatab teed New Yorgis ära eksinud poisikesele Kevinile. Tegelikult on “Üksinda kodus” jõuluõhtu ja üksikute jaoks, inimestele, kes on jõulude ajal üksinda kodus ja mõtlevad endamisi läbi tulevikustrateegiaid.

AARNE RUBEN
kirjanik

Trump esineb filmis näitlejana, kuid juhatab teed: see oli prohvetlik, teed juhataja on tulnud tal edaspidigi. Kevin, kaitsetu poiss hiigellinnas, kes elas läbi tüüpilise unenäostenaariumi “Lost in New York” leidis oma õnne. Kas leiame ka meie?

Veendumaks, milline on Trump presidendina, tasub ära käia Trump Toweris. Selle alumistel korrustel on kohvikud ja poed, kuhu pääseb ligi igauks. President on rahvamees, ta ei kardab rahvast ega pea riigi raha eest välismaa spaades käima ja siis kantsleleile tšekke esitama nagu meie kunagine president. Trump on ka säästupresident, sest presidendi palgana võtab ta vastu kõigest ühe dollari aastas. See tähendab, et Ameerika Ühendriikide maksumaksjale ei lähe Trumpi valitsemine midagi maksma – kõik tuleb riigimehe enda taskust.

Ta on nagu Uruguai legendaarne president José Mujica, kes rahva raha kokkuhoiu mõttes kutsus juukseid lõikama oma venna, kes elab naabertalus. Milleks külastada kalleid juukseureid,

kui rahval on raha vähe?

Trump ja akadeemikud
Kriitikud mõistagi ütlevad, et Trumpi valitsemine läheb kalliks rahasummadest hoolimata. Äsja Trump taganes Kyoto kliimaleppes.

Meenutagem akadeemik Endel Lippmaa (1930–2015), kes oli Kyoto protokollile vastu ja pidas seda kehtetuks allakirjutamise hetkest peale. Akadeemik Lippmaa väited lühidalt: 1) süsinikdioksiidi tase atmosfääris kas langeb või fluktuereb, saja kilomeetri kõrgusel Põhja-pooluse kohal on tohutu orkaan, mis tegelikult kliimat mõjutab; esmamõjutajaks on Päike, sõltuvalt sellest, kas Päikesel on laigud või mitte; 2) süsinikukulu maakera ühe elaniku kohta on püsinud muutumatuna alates 1975. aastast; 3) süsinikdioksiid on tähtsusetu kasvuhooonega, aga esmatähtis kasvuhooonega (need hoiavad meie planeeti soojana ja võimaldavad elu sellel) on veeaur; 4) Maa keskmine temperatuur on alates XVIII sajandi algusest pidevalt tõusnud, samas atmosfääri üla-kiht jaheneb; 5) ülesaamine viimasest jääajast kestab veel

20 000 aastat, pärast seda hakkab kliima taas jahenema (Eesti Ekspress, 16. oktoober 2008). Kui me oma akadeemikuid ei kuula, keda siis veel? Olenemata sellest, milline on ühiskondlik kord; akadeemikutiteid ei anta niisama. Ja tundub, et president Trump on kuulnud akadeemikuid. Kuidas üldse järgida lepingut, mis akadeemiku arvates on kehtetu juba allakirjutamise hetkest?

Trump riigipeade keskel
Vaadeldagem president Trumpi omasuguste riigipeade keskel. Trump üllatab oma käitumisega: pigistab, surub, tõmbab siia ja sinna. Sellega meenutab ta Vargamäe Andrest, kes Oru Pearu sulasega vägipulka vedades ootamatult käed pulgast lahti laskis. Trumpi käteosavust taipas verinoor Prantsusmaa president Emmanuel Macron, kes üritas pigistada Trumpi kätt. Kui pole mõistust, siis aitab jõud, sulane oleks vast peremehe ka vägipulgas võitnud, aga peremehe mõistust talle antud ei olnud. Muide, kujur Amandus Adamson oli väike ja kõhetu, kuid tema tugevates kätes oli oskusi, mida ei olnud nii

mõnelgi lihtsameelsel jõujääril. Ja 39-aastane mees ei saa veel olla liider.

Trump suhtlemas

Vaadeldagem Trumpi suhtlemiskeskonnas. Hiljaaegu jooksis läbi uudis: kui paavst Franciscus oli kohtunud Donald Trumpiga, oli ta tõsine ja morn. Seevastu Euroopa riigipeadega kohtudes on ta alati rõõmus. Paavst peab end ilmeksimatuks, ja kui ilmalikud valitsejad suudavad paavsti tõsiselt mõtlema panna, siis on see töövõit. Praegu on see konkreetselt Donald Trumpi töövõit. Investituuriliselt aastal 1076 pani paavst talle teadaoleva võimsaima ilmaliku võimu kirikuvande alla. Paavsti kasutatav kreeka-keelne sõna “anathema” kõlas väga tõsiselt: niimoodi neetud ilmalik valitseja võis hakata linnamüüride väljapoole liikuma, sest kristlikus maailmas talle enam kohta ei olnud. See aga kodifitseeris kogu õhtumaise ilmaliku mõtlemise, sest selle läbi, et Püha Saksa-Rooma Impeeriumi keiser paavstile vastandus, tegi end kuuldavaks ilmalik võim. Ilmaliku võimu saaduseks on aga vabariigid, ja aastast 1776 ka ajaloos erandlik nähtus – presidentaalne liitriik Ameerika Ühendriigid, mis samuti vabariik.

Niisiis läks Donald Trump paavsti juurde ilmaliku võimu esindajana, kuid see ei lõppenud talle nagu Heinrich Neljandale

1077. aastal Canossas – kotiriele, tuhk ja paljad jalad jäid seekord kõrvale.

Trump kõnetas paavsti Kirikust eraldunud Kultuuri esindava isikuna, samas ka riigimehena, kellel, erinevalt paavstist, on ka reaalne armee. Ameerika Ühendriike presidentaalne liitriigina poleks tekkinud, kui paavst poleks Inglise kuningat Henry VIII 1532. aastal kirikust välja heitnud. Anglikaani kiriku teke hõlbus hilisemate solidaarsete Ameerika kolooniate teket.

Miks sellest üldse rääkida? Kuningas Henry VIII paistis silma erilise eksperdina naiste „viisaka“ kohtlemise alal, nii ka Trump. Donald Trump läbiks vabalt Kuldbrokaatlaagri (Camp du Drap d'Or; 1520) rüütliakursused, milles õpetati viisakat suhtumist allaandnud rüütliisese daami. Allaandnud rüütli ei tohi torgata, ta tuleb püsti

aidata, alles pärast seda võib ta anda vasallivande. Kui Kuldbrokaatlaager oleks toimunud enne

aastat 1789, siis poleks Suurt Prantsuse Revolutsiooni iial toimunud. Nõnda siis on ka Donald Trump rüütellik, ta suhtub oma naisesse väga hästi. Tegu on ju Ameerika Valeri Kirsi-ga, missi-võistluste korraldajaga! Pea igas eluvaldkonnas näitab Donald Trump end tüüpilise Lääne liidrina, kes vastandub putinlikule jõhkruksel.

Eestlastel on põhjust Ameerika Ühendriikidele erilisel tänu olla. Kes andis meie viieprotsendist sõjalaenu 9. juunil 1919? USA. See laenu oli väga madala protsendiga, selle sees olid kaubad pakisupid ja mürskudest kuni hobusetekkideni. Laidoner ütles, et ilma selle hiigellaenu oleks Eesti armee Vabadussõjas kokku varisenud, Eesti Vabariiki poleks iial tekkinud. USA toetas meid kui ema hällist alates. Mõtle ajalooliselt, aga väljendu kaasaegselt – selle kõige pärast oleksin ettevaatlik niisuguste riigitegelaste nagu Barack Obama või Donald Trump kritiseerimisel.